

ÅRSRAPPORT

2023

tusass

Indhold

3	Selskabsoplysninger	34	Fremtiden	65	Ledespåtegning
4	Hoved- og nøgletal	36	Bæredygtighed 2023	66	Den uafhængige revisors revisionspåtegning
5	Hilsen fra Siulittaasoq	37	Forord fra afgangende CEO	68	Anvendt regnskabspraksis
7	Highlights fra 2023	39	Bæredygtig forretning	74	Resultatopgørelse for 2023
8	Forretningsmodel	40	Bæredygtighedsstrategi	75	Balance pr. 31.12.2023 – Aktiver
10	Strategi og performance	41	Verdensmål for bæredygtig udvikling	76	Balance pr. 31.12.2023 – Passiver
13	Den økonomiske udvikling i 2023	57	Bæredygtighedsrelaterede risici	77	Egenkapitalopgørelse for 2023
15	Vores forretningsområder	60	2024 indsatser	78	Pengestrømsopgørelse for 2023
24	Risici og sikkerhed	63	Dataoversigt	79	Noter
31	Selskabets øvrige forhold	64	Årsregnskab 2023		

Selskabsoplysninger

Tusass A/S

Farip Aqqutaa 8
Postboks 1002
3900 Nuuk

Reg. nr.: A/S 215.154
CVR nr.: 17 51 63 45

Telefon: +299 34 12 55
direktionen@Tusass.gl
Tusass.gl

Hjemstedskommune

Kommuneqarfik Sermersooq

Ejerforhold

Selskabet ejes 100 %
af Grønlands Selvstyre

Associeret selskab

Ejendomsselskabet
Suliffik A/S (39,4 %)
Hjemstedskommune:
Kommuneqarfik Sermersooq

Revision

PricewaterhouseCoopers,
Statsautoriseret
Revisionspartnerselskab

Godkendt på selskabets
generalforsamling,
den 17. maj 2024

Dirigent
Thor Suhr, Nuna Law

Bestyrelse

Siulittaasoq (Formand)

Ulrik Blidorf

Uafhængigt bestyrelsesmedlem

Siulittaasup tullia (Næstformand)

Inaluk Malene Brandt

Uafhængigt bestyrelsesmedlem

Bestyrelsesmedlem

Kim Kyllsbech Larsen

Uafhængigt bestyrelsesmedlem

Bestyrelsesmedlem

Maja Mathilde Motzfeldt-Haahr

Uafhængigt bestyrelsesmedlem

Direktion

Adm. direktør

Token Binzer

Bestyrelsesmedlem

Eqalunnguaq Abel Kristiansen

Uafhængigt bestyrelsesmedlem

Bestyrelsesmedlem

Kim Hammond Zinck

Medarbejdervalgt

Bestyrelsesmedlem

Lars Holm Hansen

Medarbejdervalgt

Bestyrelsesmedlem

Benedikta Kristina Naamansen

Medarbejdervalgt

Vicedirektør

Jonas Hasselriis

Hoved- og nøgletal

Mio. kr. (med mindre andet er anført)	2023	2022	2021	2020	2019	
Nettoomsætning	823,6	795,0	786,1	802,2	814,2	
Driftsudgifter	(538,5)	(531,2)	(548,4)	(514,0)	(577,4)	
EBITDA	312,6	286,1	256,1	309,0	256,0	
Afskrivninger	(148,0)	(140,3)	(141,9)	(137,4)	(134,0)	
Resultat af primær drift (EBIT)	164,5	145,8	114,3	171,7	122,0	
Finansielle poster, netto	0,5	(3,1)	(2,4)	(5,0)	(1,8)	
Periodens resultat før skat	165,4	143,1	112,0	167,0	120,1	
Periodens resultat efter skat	124,0	116,3	82,3	122,7	121,7	
Frit cash flow						
Pengestrømme fra driftsaktivitet (FCF)	331,9	274,5	255,2	231,1	219,9	
Pengestrømme fra investeringsaktivitet	(221,5)	(107,8)	(98,3)	(116,7)	(92,9)	
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	(88,1)	(88,3)	(163,2)	(200,7)	(99,8)	
Nøgletal						
Bruttomargin	%	61,0	60,1	57,7	62,2	55,2
EBITDA-margin	%	38,0	36,0	32,6	38,5	31,4
EBIT-margin	%	20,0	18,3	14,5	21,4	15,0
Egenkapitalforrentning (ROE)	%	9,7	9,5	6,8	10,4	10,5
ROIC	%	9,2	9,7	6,7	13,4	9,4
Rentebærende gæld, netto		(189,0)	(166,2)	(87,2)	(42,8)	(41,1)
Finansiell gearing	%	(14,4)	(13,3)	(7,3)	(3,6)	(3,5)
Rentebærende gæld, netto/EBITDA	x	(0,6)	(0,6)	(0,3)	(0,1)	(0,2)
Soliditetsgrad	%	78,2	78,9	79,1	77,4	71,7
Gennemsnitlig antal medarbejdere	antal ¹	344,0	359,0	369,0	372,0	380,0
EBITDA/Gns. antal medarbejdere	tkr.	909,4	797,6	694,1	830,8	673,7
Lønsum	tkr.	176.485,0	176.668,0	184.368,0	177.932,0	177.615,0
Lønsum pr. medarbejder	tkr.	513,0	493,0	500,0	478,0	467,0

Mio. kr. (med mindre andet er anført)	2023	2022	2021	2020	2019	
Balance						
Anlægsaktiver	1.348,6	1.193,6	1.225,3	1.268,6	1.288,5	
Samlede aktiver	1.673,3	1.584,1	1.515,7	1.557,3	1.613,1	
Egenkapital	1.308,5	1.250,2	1.198,3	1.205,3	1.157,4	
Udbytte	87,6	87,6	87,6	112,6	87,6	
Investeringer i anlægsaktiver	228,1	114,0	109,2	117,3	93,2	
Tilgodehavender fra salg	58,1	62,8	42,1	39,1	69,7	
Øvrige tilgodehavender	43,0	127,9	135,0	134,0	50,1	
Omsætningsaktiver	324,7	390,5	290,4	288,8	324,6	
Kortfristede forpligtelser	167,6	134,6	107,4	147,6	259,4	
Net working capital	157,2	255,9	183,1	141,1	65,2	
Produktionsdata						
Pakker ²	Stk.	145.000	133.000	148.000	127.000	126.000
Breve	kg	102.000	125.000	143.000	156.000	170.000
Mobilt internet ³	Antal	1.870	1.770	1.839	1.593	1.982
Internet	Antal	18.568	17.897	17.661	15.700	14.452
Mobil abonnemeter (GSM og Tusass)	Antal	67.855	68.272	66.681	65.027	64.700

¹ Gennemsnitligt antal medarbejdere er eksklusiv elever

² Opgørelsesmetoden for pakker og breve blev ændret i 2022, da indenrigsforsendelser i Grønland ikke blev medregnet for 2022. Opgørelser er korrigeret og kan sammenlignes over perioden

³ Opgørelser for tele produkter i 2021 og 2022 er korrigeret efter fund af uoverensstemmelse i opgørelsesmetoden. Opgørelser kan sammenlignes over perioden. I opgørelsen er FWA-forbindelser opgjort som Internet

Ulrik Blidorf

Hilsen fra Siulittaasoo (Bestyrelsesformanden)

2023 var næstsidste år i vores indeværende strategiperiode, og året har været præget af fokuseret arbejde på flere strategiske indsatsområder, som kommer alle landets borgere til gavn.

Strategiske milepæle er nået i 2023

Vi har i år udrullet Premium Internet via 5G til flere byer, så kunder i 10 af Grønlands største byer har fået adgang til højhastighedsinternet. Det har betydet mere end en fordobling af den internethastighed vi tilbyder i byerne, med en forventning om en yderligere forhøjelse i fremtiden.

2023 var også året hvor vi endelig kunne vinke farvel til forbrugstakserede internetprodukter for privatkunder, takket være vores nye satellit-aftale med Hispasat. Det har været en lang og sej kamp, men det er en milepæl, som vi i flere år har fokuseret på, og er stolte af at realisere.

På post- og logistikområdet har vi, for at imødekomme den generelle forøgelse af pakkemængderne, ekspanderet vores Aallertarfik udleveringsbokse signifikant. Kunderne har været meget tilfredse med vores

automatiske selvbetjeningsløsninger i byerne og vi glæder os til at levere flere Aallertarfik udleveringsbokse til vores kunder i Upernavik, Qasigianniguit og Uummannaq i løbet af 2024.

Vi tager vores samfundsansvar alvorligt

At være en selvstyrejet virksomhed forpligter. Derfor arbejder vi kontinuerligt på at sætte et positivt aftryk på vores omgivelser, hvor vi investerer både tid, penge og kompetencer i at løfte det ansvar.

Vi tager bl.a. ansvar for næste generation ved at afholde Coding Class-forløb, hvor fokus er at facilitere et læringsrum, hvor børn og unge tilegner sig kompetencer indenfor IT. Vi er stolte af, at vi ved udgangen af 2023 rundede 87 afholdte coding class-forløb af en uges varighed, i samarbejde med landets skoler og gymnasier, siden 2020.

For at værne om vores natur, har vi som en del af vores bæredygtighedsinitiativer arbejdet med at opgradere vores radiokædestationer med bæredygtige energikilder. Vi er i gang med at implementere vores nye energikoncept

bestående af en kombination af vind- og solenergi på flere ødestationer.

I slutningen af året fik vi lanceret den længe ventede Tusass Music App til fordel for både samfundet og de grønlandske musikere. Lanceringen blev modtaget godt af befolkningen, og sikrer at vores kunder nu kan genopleve gamle, lokale klassikere og opdage ny grønlandsk musik, alt sammen samlet ét sted.

Vi sikrer den digitale infrastruktur

Som den eneste leverandør af digital infrastruktur i Grønland, hviler der et stort ansvar på os for at sikre forbindelsen imellem hinanden og til omverdenen. Derfor arbejder vi kontinuerligt på at udbygge og optimere vores digitale infrastruktur, for at sikre samfundets fortsatte digitale udvikling.

Vi har i år arbejdet intensivt på havbundsundersøgelsen til et nyt søkabel og udbygning af 5G-nettet, som led i at sikre samfundets digitale infrastruktur. Vi fik også opsendt vores egen Greensat-satellit i samarbejde med spanske Hispasat, og jeg var selv med i en delegation af Tusass- og Hispasat-folk, der var i Tasiilaq, da satellitten blev sat i drift. Det var en stor fornøjelse at møde vores kunder på østkysten, og høre om deres forventninger til vores nye setup.

Vores tekniske division har i løbet af året arbejdet utrætteligt med at migrere forbindelserne over på vores nye satellit, hvilket desværre skabte midlertidigt ustabile forbindelser i Østgrønland. Til trods for udfordringerne er vi stolte af at vores nye Greensat-satellit giver seks gange mere kapacitet, hvilket er årsagen til, at Qaanaaq, Savissivik, Siorapaluk & fåreholderne i Sydgrønland nu også har adgang til flatrate-internetprodukter.

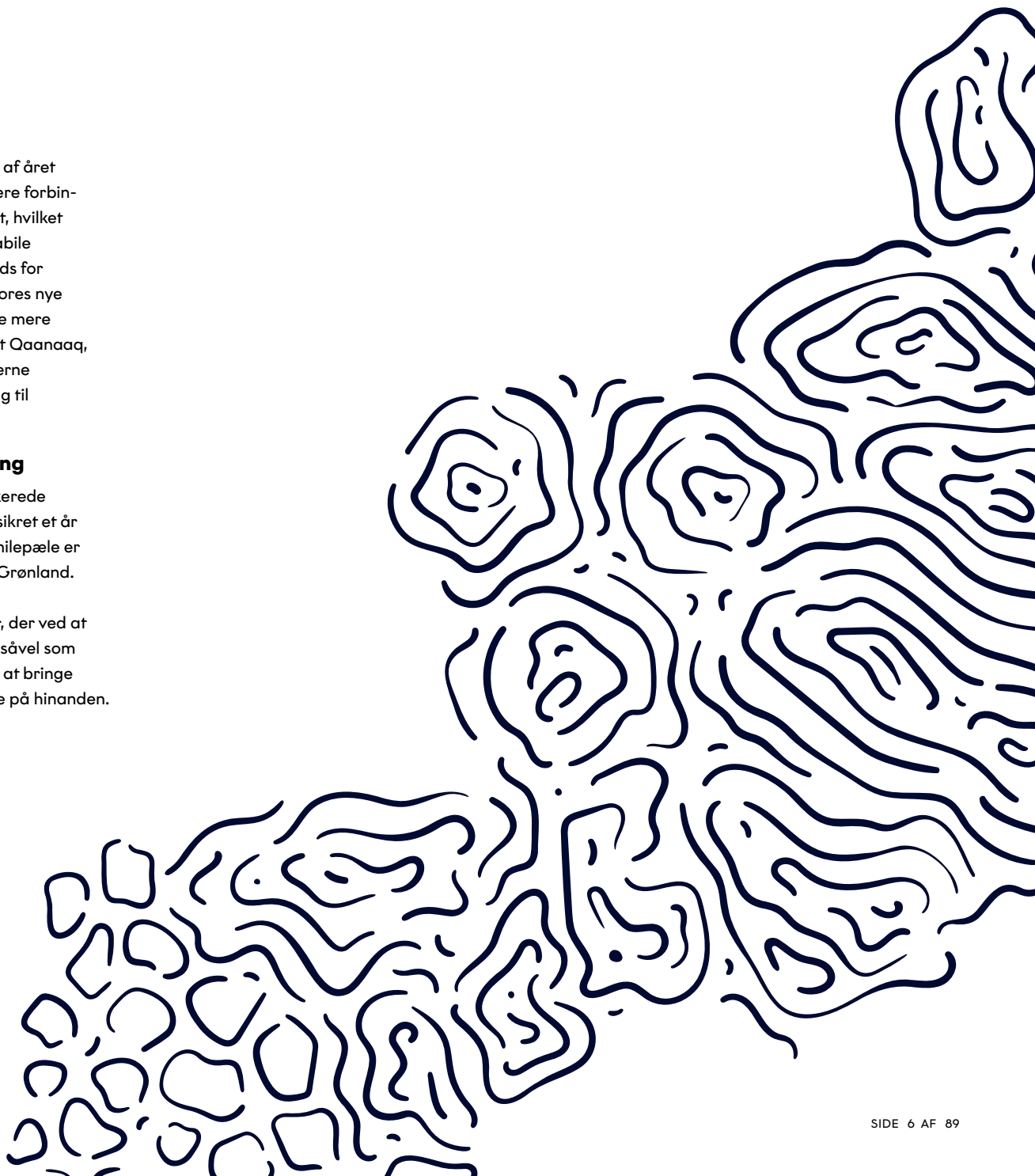
En afsluttende bemærkning

En stor tak til de dygtige og dedikerede medarbejdere, som igen i år har sikret et år med gode resultater, hvor store milepæle er blevet realiseret til gavn for hele Grønland.

En lige så stor tak til vores kunder, der ved at vælge os som leverandør af tele- såvel som postydelser giver os mulighed for at bringe verden tættere på – og os tættere på hinanden.

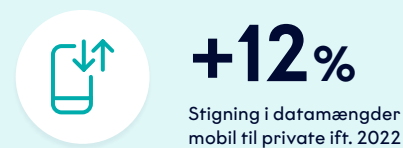
Ulrik Blidorf
Siulittaasooq

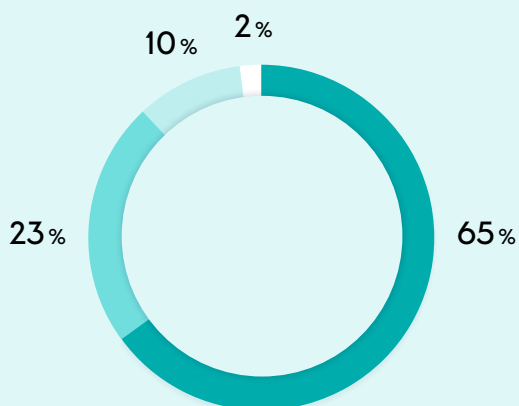
Highlights fra 2023

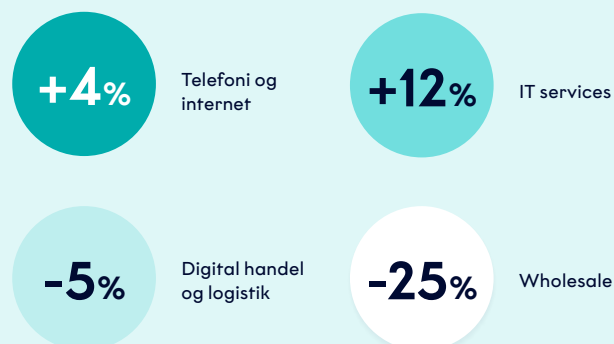
Tele forretningen

Fordeling af omsætning på forretningsområder i %

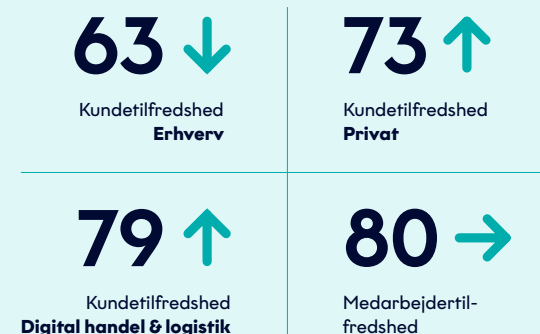

Udvikling i omsætning ift. 2022

Kunde- og medarbejdertilfredshed

Udvikling ift. 2022
 ↑ positiv ↓ negativ → ingen ændring

Digital handel & logistik forretningen

Forretningsmodel

Kerneressourcer

Medarbejdere

Vores medarbejdere sikrer at der leveres ydelser og services på tværs af alle forretningsområder, og vi tilstræber at tilbyde rette kompetenceudviklingsmuligheder til alle.

Finansielle ressourcer

Vi finansierer så vidt muligt vores investeringer gennem cash flowet fra vores drift og sekundært låntagning.

Kunder og ejer

Vores kunder og ejere er grundlaget for forretningen, og vi tager vores relationer med begge alvorligt.

Samfundengagement

Vi investerer i løsninger, som sikrer den digitale udvikling også i dele af landet, hvor det kommercielle grundlag er begrænset.

- Tusass butik
- Tusass butik (*Pilersuisoq / Vectrus / Brugseni*)
- Radiokæde site
- Radiokæde
- Sø kabel

- Satellit zone
- Satellit station
- Aasiaat kystradio
- Cloud løsninger
- Vejrtjenester

Investeringer

Infrastruktur

- Området sikrer telefoni- og internetforbindelser til hele Grønland, og har forsyningsikkerhed som det vigtigste fokus.
- Der bygges og udbygges løbende infrastruktur, som sikrer forbindelser, der kan levere nutidige og relevante abonnemeter til kunderne.

Omsætning

Telefoni og internet

65 % af omsætningen

- Området leverer telefoni- og internetabonnemeter til både private og erhvervskunder.
- Der udvikles kontinuerligt nye abonnemeter som sikrer kunderne mulighed for at være en del af den digitale udvikling i Grønland og resten af verden.

IT-services og andre ydelser

23 % af omsætningen

- Erhvervsforretningen tilbyder tidssvarende IT-løsninger til kunder i hele Grønland, som giver virksomhederne mulighed for at fokusere på deres kerneforretning.
- Som leverandør af nød- og sikkerhedsberedskabet i Grønland, bidrager Tusass til sikring af sikkerhed til søs.
- Levering af services til luftfarts- og vejrtjenesterne bidrager til en solid trafikal infrastruktur i Grønland.

Digital handel og logistik

10 % af omsætningen

- Med enekoncession på breve i Grønland sikrer postforretningen en sikker forsyning af post til hele landet.
- Der tilbydes leveringssikre pakkeløsninger til hele Grønland, som muliggør international handel til både private og erhvervskunder.

Wholesale

2 % af omsætningen

- Wholesale giver borgerne i Grønland mulighed for at vælge konkurrenter til levering af internetforbindelser.
- Området udvikler produkter til internetudbydere, således, at også disse kan tilbyde tidssvarende abonnemeter, til deres kunder.

5.404 km søkabel

1.710 km radiokæde på 67 sites

2 satellitaftaler

228,1 mio. kr i investeringer i 2023

10% vækst i datamængder hos private internetkunder i 2023 ift. 2022

67.855 mobilabonnemeter

16% vækst i erhvervstelefoni i 2023 ift. 2022

3.702 vejrballerer opsent til flytrafik og vejrtjeneste om året

24/7 365 dages bemanning på Aasiaat Kystradio

11 Tusassbutikker i Grønland med personlig betjening

102 tons breve og et fald på 18% i 2023 ift. 2022

145.000 pakker og en stigning på 9% i 2023 ift. 2022

25% stigning i international trafik til engroskunder i 2023 ift. 2022

Strategi og performance

Tusass strategi og performance

Vores vision baserer sig på at bringe verden tættere på – og os tættere på hinanden. Målsætningen er at skabe national sammenhængskraft med digitalisering som bærende element. Det er udmøntet i en strategi med tre overordnede temaer, som har hver sit fokus og tilhørende mål.

De bedste kundeoplevelser

Som den eneste leverandør af digital infrastruktur i Grønland, er det ikke nok at vi sikrer forbindelse til hinanden og omverdenen. Lige så vigtigt er det, at vi sikrer vores kunder de bedste oplevelser med vores produkter.

Året har været præget af færdiggørelse af strategiske projekter, hvilket i særdeleshed kom til udtryk gennem vores lancering af nye internetprodukter leveret over 5G-teknologi, og opsendelse og ibrugtagning af vores nye Greensat-satellit. Opgraderingen af mobilnetværket til 5G-teknologi i 10 byer udvidede adgangen til vores højeste hastigheder til omkring 43.000 borgere. Det betyder bl.a. at internetkunder i søkabelbyer fik tilbudt internetprodukter med hastigheder på 80 mbit/s – en markant stigning fra den tidligere hurtigste hastighed, 30 mbit/s. Vi ser frem til

at kunne tilbyde vores nye 5G-produkter til Qeqertarsuaq, Upernavik og Ummannaq, samt erhvervslivet, og styrke 5G dækningen i de 10 byer, i løbet af 2024.

2023 var ligeledes året hvor vi endelig kunne vinke farvel til forbrugstakserede internetprodukter til privatkunder og tilbyde flatrate-internet til hele Grønland. Takket være store investeringer på satellitområdet og vores samarbejde med spanske Hispasat, startede vi året med at sende satellitten Greensat, opkaldt efter Grønland, i kredsløb. Kapaciteten som Greensat kan levere betyder, at vores kunder i landets nordligste bosteder Qaanaaq, Savissivik og Siorapaluk, samt fåreholdere i Sydgrønland har fået adgang til vores flatrate-internetprodukter i 2023, og dermed har hele befolkningen i Grønland ubegrænset adgang til internettet for en fast månedlig pris. Det var et vigtigt mål at nå, og det har heller ikke været uden udfordringer. Særligt Østgrønland blev ramt af ustabile forbindelser ved overgangen til Greensat. Tusass havde af flere omgange specialister i Tasiilaq for at identificere problemerne, og arbejde med kunderne på at mitigere dem. Vi forventer kontinuerligt at arbejde med at forbedre kundernes forbindelser via satellit i fremtiden.

Vores kundetilfredshedsundersøgelser viser flotte niveauer for både vores privatforretning og post- og logistikforretningen. Erhvervsforretningen har dog set en tilfredshedstilbagegang i 2023 – noget vi er meget opmærksomme på, og arbejder fokuseret på at vende til en positiv udvikling fremadrettet.

Sikre og stærke netværk

Da vi som selvstyrejet virksomhed varetager samfundets digitale infrastruktur, har vi et stort ansvar for at levere sikre og stærke netværk. Vores digitale netværk skal både give de bedste kundeoplevelser og være sikret imod eventuelle nedbrud. Tidligere brud på f.eks. søkabelforbindelsen har vist, hvor afhængige vi er blevet af stabile og hurtige internetforbindelser. Det er derfor afgørende at vi gør, hvad vi kan, for at undgå yderligere brud på forbindelserne.

En af løsningerne er at sørge for, at der er redundans i vores netværk. Gennem vores jordstationer i Grønland og på Gran Canaria har vi i 2023 netop sikret redundans via Greensat, som fremover kan transportere de mest kritiske trafikstrømme og dermed opretholde samfundets kritiske funktioner, hvis vores søkabelforbindelser skulle fejle. Dette skal dog først testes i 2024, hvor vi også forventer at lancere et prioritetsprodukt for erhvervs kunder.

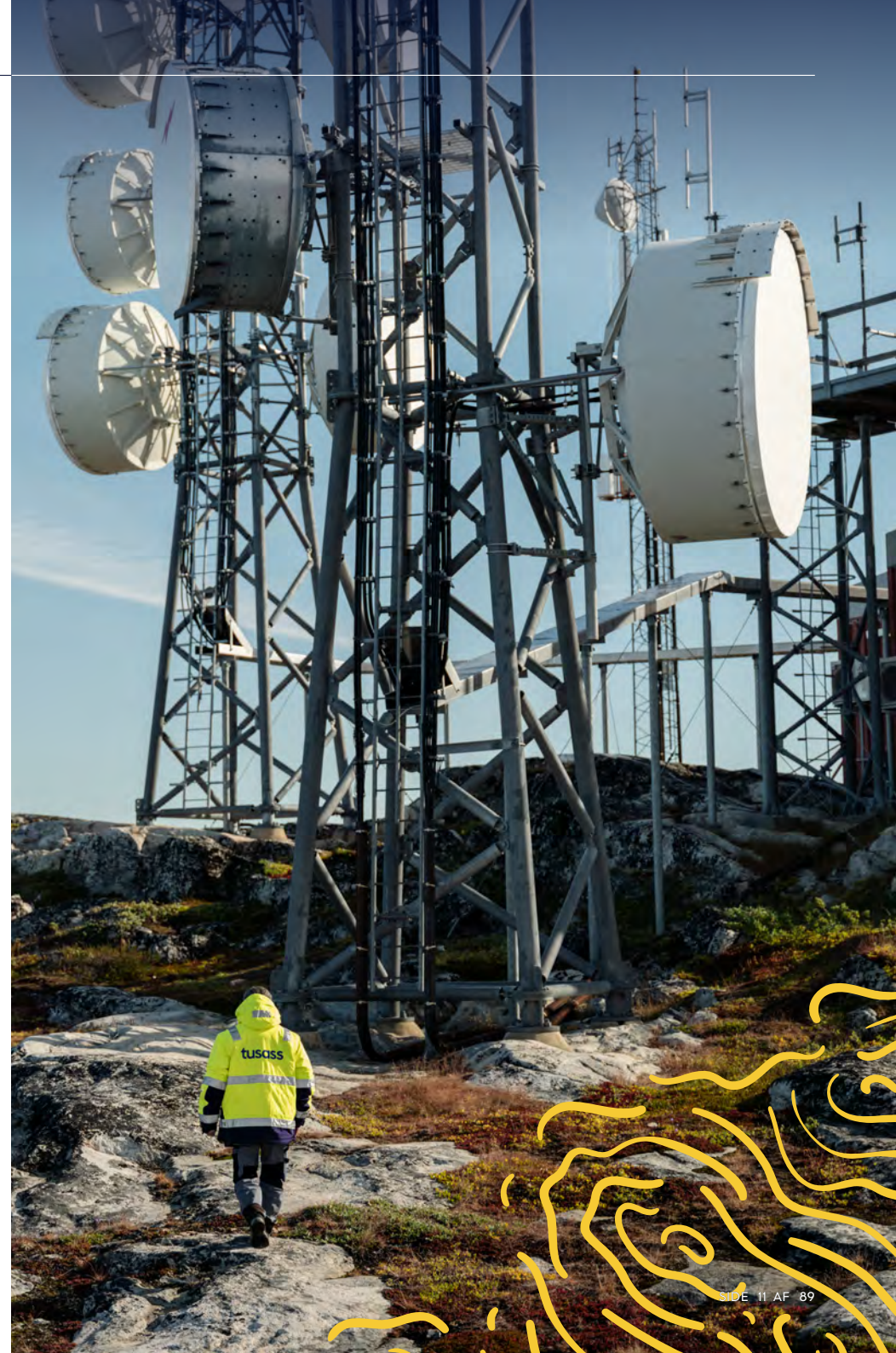
Med støtte fra EU har vi gennemført en havbundsundersøgelse for et muligt fremtidigt søkabel på strækningen mellem Qaqortoq og Ilulissat, som i første omgang kun var

planlagt fra Qaqortoq til Aasiaat. Vi er glade for, at vi har fundet en rute helt til Ilulissat gennem en rende i Diskobugten, hvor risikoen for brud forårsaget af isfjelde på et muligt fremtidigt søkabel er lav. Dette åbner op for andre muligheder for Nordgrønland, såfremt etablering af sådan et søkabel kan realiseres. Det er dog for tidligt at garantere, da vi stadig er i begyndelsesfasen af projektet, hvor særligt prisudviklingen på søkabler og materialer udgør en væsentlig risiko. At lægge et søkabel er meget omkostningstungt, og derfor sætter vi stor pris på, at EU afsætter midler til at støtte op om digitale projekter i Grønland, samt den øgede nationale debat om forsyningsikkerhed og digital infrastruktur i Grønland.

Vi har også brugt året på at identificere, hvordan vi kan optimere vores datacenterinfrastruktur. Vores datacentre håndterer kontinuerligt større mængder af data for både os selv og vores kunder, så det er kritisk at sikre en robust opsætning med høj opetid, samt redundans på bl.a. strøm og køl, som minimerer risiko for nedbrud. På det grundlag er vi i gang med at projektere et nyt og moderne Tier 3 datacenter til at varetage vores egne og vores kunders behov. Det vil optimere sikkerheden og stabiliteten for vores datahåndtering signifikant, og bidrage til samfundets fortsatte digitale udvikling.

En effektiv og attraktiv virksomhed

For at vi fortsat kan drive en effektiv virksomhed og sikre investeringer i fremtidens

teknologi, må vi kontinuerligt forenkle forretningen, samtidig med at vi både tiltrækker og fastholder de bedste medarbejdere. Medarbejdernes indsats er grundlaget for virksomhedens virke og derfor er arbejdsglæde, engagement og trivsel blandt medarbejderne essentielle fokusområder som vi tager alvorligt og løbende laver opfølgning på.

Som led i at leve op til vores samfundsansvar og tiltrække næste generation af landets specialister, startede vi i 2020 et coding class-projekt op i samarbejde med Kommuneqarfik Sermersooq. Projektet har siden da udviklet sig til et fyrtårnsprojekt, hvor ambitionen om at afholde 40 coding class-forløb i strategiperioden allerede er indfriet. Samlet set har vi siden 2020 afholdt 87 coding classes på tværs af landet, og udvidet konceptet til gymnasierne, ligesom vi har udviklet et virtuelt forløb. Alene i 2023 har vi afholdt 34 coding class-forløb, herunder virtuelle forløb for bygdeskoler - et indsatsområde, vi vil udvikle yderligere for at tilegne børn og unge i hele landet kompetencer indenfor IT.

2023 var også året, hvor vi fik lanceret vores egen musikstreamingtjeneste, som samler grønlandsk musik i én App. Tusass Music blev lanceret med over 4.000 grønlandske sange og blev taget godt imod både i Grønland og Danmark. Vi er stolte af, at tjenesten i de første to uger opnåede over 5.000 abonnenter, og lå som nummer et på listen over mest

downloadede apps i både Grønland og Danmark over juledagene. Vi glæder os til at tilføje ny musik løbende og derved støtte de grønlandske artister, ved at give overskuddet fra Tusass Music tilbage til dem.

Vi værner om vores natur ved at projektere udbygning af vores radiokædestationer med bæredygtige energikilder. Ambitionen i strategiperioden var at etablere syv "grønne sites". I løbet af 2023 blev flere af vores udbygningsprojekter i Nordgrønland desværre ramt af forsinkelser, blandt andet på grund af dårligt vejr. Det har resulteret i, at vi har været nødsaget til at udskyde færdiggørelse af flere bæredygtighedsinitiativer på radiokædestationerne til 2024. Derfor er vores ambition nu også sænket fra syv til fem grønne sites i strategiperioden.

For at drive en sund forretning og bidrage til det grønlandske samfund, arbejder vi kontinuerligt på at tilpasse vores forretningsmodel til omverdenen gennem effektivisering og forenkling. Gennem vores nye internetprodukter leveret via 5G-teknologi tog vi i 2023 et stort skridt mod et moderne netværk, hvor alle forbindelser kan leveres trådløst. Indenfor post- og logistikområdet har vi optimeret selvbetjeningsmulighederne, og opsat flere Aallertarfik-bokse rundt omkring i landet, for at styrke kundeoplevelsen. Med vores moderne Aallertarfik-bokse giver vi kunderne en fleksibel afhentningsløsning, samtidig med at vi forenkler vores arbejdsgange.

Den økonomiske udvikling i 2023

Den økonomiske udvikling i 2023

Resultatudvikling

Resultat før skat i 2023 udgjorde 165,4 mio. kr. hvilket er 22,3 mio. kr. højere end i 2022, hvor resultat før skat udgjorde 143,1 mio. kr.

Resultatet er højere end budgetforventninger, som var på 110-115 mio. kr. og anses som et meget positivt resultat.

Årets resultat efter skat er 124,0 mio. kr., og er 7,7 mio. kr. højere end i 2022, hvor resultat efter skat var på 116,3 mio. kr. i 2022.

Resultatet i 2023 er især positivt påvirket af en højere omsætning på mobil, internet og IT-services, samt lavere 'andre eksterne omkostninger'. Resultatet påvirkes negativt af forhøjede omkostninger til vareforbrug/fremmede tjenesteydelser og forøgede afskrivninger.

Omsætningsudvikling

Nettoomsætningen var i 2023 823,6 mio. kr., hvilket er en stigning på 28,6 mio. kr. Udviklingen i nettoomsætningen fra 2022 til 2023 er blandt andet sket på følgende områder:

Positive effekter:

- En stigning i omsætningen på Tusass mobilabonnementer, blandt andet som følge af at en stor del af Postpaid kunderne er flyttet over til Tusass mobilabonnementer. Postpaid produkterne er løbende blevet lukket, hvor kun Mobil Mikisoq er tilbage. Mobilforbruget har været stødt stigende, hvilket giver højere ARPU (average revenue per user – gennemsnitlig omsætning per bruger).
- En stigning i omsætningen på Internet Prepaid skyldes primært migreringen fra DSL til 5G FWA-løsningen. Højere ARPU på 5G løsningen giver meromsætning.
- Stigende omsætning i fastprisprojekter på 1,2 mio. kr.
- Stigende pakkemængder.
- Provision af premium SMS.
- Roaming commitmentaftaler.

Negative effekter:

- Et stort fald i fastnet og ISDN-omsætningen pga. udfasning af fastnettelefoni.
- Et samlet fald i postomsætningen som følge af nedgangen i breve både nationalt og internationalt.

Omkostningsudvikling

I 2023 er driftsudgifterne 538,5 mio. kr. og er steget med 7,3 mio. kr. ift. 2022.

Omkostningsniveauet er blandt andet påvirket af følgende forhold sammenlignet med 2022:

- Større omkostninger på supportaftaler.
- Større omkostninger på leje af helikopter.
- Større omkostninger på afskrivning af tilgodehavender af islandsk moms.
- Færre omkostninger på andre eksterne omkostninger, da der i 2023 var et lavere forbrug af advokatomkostninger.
- Selskabet har indgået et forlig i retssagen anlagt af Inu:lt A/S, som har været beskrevet under eventuelle forpligtelser i 2022.
- Personaleomkostningerne er faldet 1,5 mio. kr. hvilket primært skyldes færre medarbejdere i 2023 end i 2022 og et fald i forbrug af personaleafhængige udgifter i øvrigt, såsom mindre forbrug af rekrutteringsbureauer, mv.

Balanceudvikling

Egenkapitalen er pr. 31. december 2023 opgjort til 1.308,5 mio. kr. Der er i 2023 udbetalt 87,6 mio. kr. i udbytte til Grønlands Selvstyre for regnskabsåret 2022.

Soliditetsgraden er i 2023 78,2% - et fald fra 78,9% i 2022. Investeringerne er steget til 228,1 mio. kr. i 2023, hvilket er 114,1 mio. kr. højere i forhold til 2022.

Den rentebærende nettogæld er -189,0 mio. kr. og dermed steget med 22,8 mio. kr. ift. 2022. Tusass har således ingen bankgæld ved udgangen af 2023. Den langsigtede gæld (inklusive kortfristet andel) er faldet fra 13,1 mio. kr. i 2022 til 12,5 mio. kr. ved udgangen af året.

Den høje grad af selvfinansiering forventes ikke at fortsætte, da planlagte infrastrukturinvesteringer, udbytteforventninger samt ejerønsker om udvalgte prisreduktioner, vil give behov for ekstern finansiering i et vist omfang, dog tidligst forventet fra 2025.

Vores forretningsområder

Privatmarkedet

Mobil

Antallet af aktive private mobilabonnemeter er nu mere end 59.900 hvilket betyder, at der ikke er mange borgere i Grønland uden et mobilabonnement. Fra at udgøre 57% af privatabonnementerne i 2022 udgør Tusass Mobil nu 62%, mens andelen af de gamle regningsbaserede abonnemeter er faldet fra 6% til en andel på kun 2%. Taletidskunderne udgør nu kun ca. en tredjedel (36%) af privatkunderne.

Udfasningen af regningsbaserede abonnemeter har været et hovedfokus gennem 2023. Både Akulleq- og Angisooq-produkterne blev helt udfaset i løbet af året. Det eneste produkt, der er tilbage er Mikisooq, som vil blive udfaset i 2024.

Børneabonnementet, introduceret i december 2020, har oplevet en stigende kundetilgang siden da. Det har bidraget til en stigning i andelen af Tusass mobilabonnemeter blandt børn og unge mellem 6 og 17 år - nu har hele 69 %

af denne befolkningsgruppe svarende til 6.651 børn og unge, et Tusass børneabonnement med fri tale og SMS samt 1 GB data.

I sommeren 2023 lancerede Tusass et nyt mobilprodukt specifikt rettet mod turister. Det skal give turister mulighed for at komme online under deres besøg her i Grønland til en mere overkommelig pris, end hvad de fleste udenlandske mobilkunder har mulighed for via roaming. Med den forestående åbning af nye atlantflughavne forventer vi yderligere omsætning fra dette initiativ.

Internet

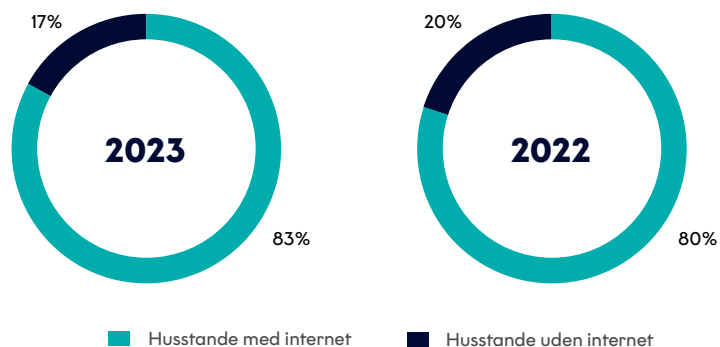
I 2022 blev internet via 5G lanceret i Sisimiut, Maniitsoq og Narsaq, hvilket betød, at kunderne her kunne købe 80/20 Mbit/s for 1.199 kroner om måneden. I løbet af 2023 fik yderligere syv byer denne mulighed og i 2024 forventes yderligere tre byer - Uummannaq, Upernavik og Qeqertarsuaq - tilsluttet denne hurtige internetservice. Dette vil betyde, at hele 82% af befolkningen vil have adgang til hurtige 5G-internetforbindelser.

Tusass flatrate-internet udgør ved udgangen af 2023 næsten alle private internetforbindelser (99,7%). Dette skyldes blandt andet udvidelsen af området med flatrate-internet til også at

69%

af alle mellem 6 og 17 år har
nu et Tusass børneabonnement

Udvikling i internetpenetration i Grønland

omfatte Nordgrønland med Qaanaaq, Savissivik og Siorapaluk som per december 2023 fik denne mulighed via Greensat satellit-forbindelsen. Desuden har fåereholdere i Sydgrønland også fået adgang til flatrate-internet via samme kanal.

Fokus er fremadrettet på at flytte kunder fra de vedligeholdelsestunge ADSL-forbindelser til mere effektive og hurtigere FWA-forbindelser, som skal sikre bedre kundeoplevelser. I Nuuk er der i 2023 introduceret kablede, fiberlignende løsninger i form af Ethernet-produkter. Ultimo 2023 havde vi 654 Ethernet-kunder. Løsningen kan levere hastigheder på niveau med 5G. Teknologien forventes også at blive implementeret i flere byer i fremtiden.

Kombinationen af 5G og Ethernet skal sikre det bedste mulige internetprodukt, både set fra et kundeperspektiv og fra et driftsoptimeringsperspektiv. Stigningen på ~700 private internetkunder i 2023 har bidraget til en

omsætningsstigning på 3% i 2023 sammenlignet med året før. Den stigende udbredelse af internet gennem de seneste år har ført til en stigning i internetpenetrationen (*andelen af husstande med fast internet*), hvilket betyder, at Tusass nærmer sig det samme niveau som mange europæiske lande i forhold til andelen af husstande med fast internet.

Kundetilfredshed privat

Vores årlige kundetilfredshedsundersøgelse viser, at privatkundernes tilfredshed har oplevet en stigning fra 72 i 2022 til 73 i 2023. 73 er også målet i 2024-strategien og samtidig det højeste niveau for området målt nogensinde. Vi ser at kerneprodukterne i stigende grad har indflydelse på kundetilfredsheden. Her er tilfredsheden med internetprodukterne overordnet stabil mens mobilprodukterne bliver vurderet endnu højere. Understøttende services viser flotte fremgange, og kontaktpunkter som kundeservice, teknikere og butikker bliver vurderet højt af kunderne.

Vores forretningsområder

Erhvervsmarkedet

Tusass tilbyder en bred vifte af services til erhvervskunderne, herunder erhvervs-telefoni og internet. Udover erhvervs-telefoni og -internet, fokuserer vi særligt på ydelser indenfor tre kerneområder, der giver virksomhederne et solidt fundament for at blive en del af digitaliseringen i Grønland. Disse områder er netværk, hosting og cloud IT. Tusass planlægger også at tilbyde IT-sikkerhed til små, mellemstore og store virksomheder. Igennem disse services understøtter Tusass virksomhedernes samlede IT-behov, så de kan fokusere mere på deres kerneforretning.

Internet

Fastprisaftalerne til de største erhvervs- virksomheder, hvor virksomhederne omlægger deres produkter til fastpris-services, er stort set uændret i 2023. Området er forsat det bærende element i erhvervsforretningen hvor fastpris- aftalerne udgør 49% af den samlede omsætning på internet og netværksforbindelser. I 2022 udgjorde området 45% af den samlede omsætning for tilsvarende forbindelser.

Mobil

De to Tusass Erhverv-mobilprodukter 20 GB og 50 GB data inkl. Tusass i udlandet, oplevede i 2023 en god fremgang: antallet af abonnementer steg med 4,4% i løbet af året.

De ovenstående abonnementer udgør i dag 74% af alle Erhvervs mobilprodukter. De sidste 26% ligger i produktet Tusass Erhverv mobil OGB.

Fastnettelefoni

I 2023 blev der indgået aftaler om udfasning af fastnettelefoni med samtlige tilbageværende fastnetkunder. Disse kunder vil i løbet af første kvartal af 2024 skifte til cloudbaseret internet- telefoni i form af Tusass Flow.

I 2023 faldt antallet af fastnetabonnementer således med 76%, fra 2.217 til blot ca. 500 (15 af disse er private).

Erhvervs-telefoni

Tusass' nye kommunikationsplatform "Tusass Flow" har i 2023 været populær, og erhvervs- kunderne i alle kundesegmenter har for alvor taget det moderne telefoniproduct til sig. Med Tusass Flow appen har man adgang til erhvervs-telefoni hele tiden, og udover at produktet sælges med 'fri tale', så er der også mulighed for at afholde telefonmøder og virtuelle møder. Tusass Flow giver desuden kunden en masse selvbetjeningsmuligheder, som gør det muligt for kunden selv at tilpasse produktet til egne behov. De mange simple funktioner gør Tusass Flow til et attraktivt og stærkt produkt i Grønland.

2023 blev året som for alvor satte gang i konverteringen til dette nye produkt, hvorfor omsætningen også steg markant.

Netværksløsninger

Der har i 2023 været fokus på at konsolidere og optimere netværksleverancerne til erhvervs-kunderne, og samtidig sikre, at Tusass følger med de trends der er i en IT-verden, som hele tiden udvikler sig. Netværksprodukterne tilpasses, så produkter og priser i højere grad også kommer til at matche de mindre og mellemstore erhvervs-kunders behov. Det giver flere erhvervs-kunder et stærkere netværk.

Hosting og Cloudbaserede løsninger

Cloudbaserede løsninger er for alvor kommet til det grønlandske erhvervsliv, og Tusass understøtter og er med til at flytte erhvervs-kunder i den nye cloudbaserede verden. Forretningsområdet udvikler sig fortsat, og tilpasses løbende kundernes behov. Tusass er stærke i leverancerne af hybride løsninger af både hosting og cloud, som erhvervs-kunderne har stor glæde af.

IT-sikkerhedsløsninger

Der har i 2023 været et stigende fokus på at øge IT-sikkerheden hos erhvervs-kunderne, hvor Tusass som IT-leverandør er med til at lave tilpassede sikkerhedsløsninger mod cyberkriminalitet. Vi har i 2023 modnet et samarbejde med en leverandør af sikkerheds-tjenester, som vi ser frem til at tilbyde vores erhvervs-kunder. Tusass vil gerne levere

IT-løsninger, der komplementerer hinanden, så man som erhvervs-kunde føler sig godt dækket ind på erhvervs-telefoni, internet, netværk, cloud og hosting af servere, samt sikkerhed. Erhvervs-kunderne vil derfor i højere grad få tilbudt samlede komplette løsninger, hvor de inkluderede services supplerer hinanden.

Kundetilfredshed, Erhverv

Kundetilfredsheden på erhvervsområdet opnåede i 2023 en score på 63 (ud af 100). Dette er en tilbagegang på otte point fra 71 i 2022, og er et lavt niveau, som vi ikke har været nede på siden 2019. Det er særligt blandt de mindste erhvervs-kunder at tilfredsheden halter. Den negative udvikling dækker over en bred tilbagegang, mens det dog særligt er i forhold til kommunikationen mellem Tusass og kunderne at der savnes forbedringer. Det er en udvikling, som vi i Tusass er kede af, da kundetilfredshed er blandt vores højeste prioriteter. Resultatet fra årets kundetilfreds-hedsundersøgelse blandt erhvervs-kunder er yderst utilfredsstillende, og noget vi aktivt og dedikeret vil arbejde på at forbedre.

Vores forretningsområder

Digital Handel og Logistik

På pakkeområdet har vi i 2023 set en positiv vækst i antallet af pakker på 9% ift. 2022 - et tal, der repræsenterer alle pakker på tværs af vores samarbejdspartnere. PostNord har set en nedgang i mængder, men til gengæld ser vi en fin stigning, særligt fra andre lande end Danmark, formidlet af DHL Express. Logistikpriserne presses globalt og det er en udvikling der også rammer Grønland. Det betyder at vi ser ind i en fremtid med pressede priser, hvor vi fortsat skal arbejde med en skarp effektivisering og optimering af vores forretning.

Digitaliseringen af post fra det offentlige er endnu ikke fuldt gennemført, så vi ser fortsat brevpost fra det offentlige, men faldet er markant og forventes at fortsætte. I 2023 er de samlede brev-mængder faldet med 18% ift. 2022. Tallet inkluderer de større brev-forsendelser, der ligeledes er faldet gennem 2023. Et fald, der primært skyldes de reducerede mængder fra Kina, hvis postale status er blevet ændret, og som har medført en stigning i portosatserne.

Dynamiske udleveringsbokse – Aallertarfik, samt røde udleveringsbokse

Aallertarfik, vores dynamiske selvbetjeningsbokse til udlevering af forsendelser, er en ubetinget succes. I 2023 blev der i alt udleveret

249.423 forsendelser fra Aallertarfik, samt vores ældre, røde bokse, hvor hovedparten af udleveringer sker via Aallertarfik. Fra kunderne får vi en positiv respons på tiltaget og en høj andel af pakker afhentes indenfor kort tid efter deres sms-advisering. De lange åbningstider for afhentningsboksene giver en væsentligt større fleksibilitet for kunderne.

Tusass-butikker

Tusass butikkerne har gennem 2023 gennemgået en forandring, så de i dag udelukkende er ind- og udleveringssted for post og mindre fragt. Salg af devices (telefoner og tablets) er blevet stoppet, da det over en årrække har været et tabsgivende forretningsområde, med stor konkurrence fra private aktører. Derfor blev der de sidste 3 måneder af året gennemført et ophørsudsalg i Tusass-butikkerne, så der i dag ikke længere sælges mobiler, iPads og andre devices.

Samarbejde med ekstern partner

Samarbejdet med Kalaallit Nunaanni Brugseni er styrket yderligere i byerne Narsaq og Nanortalik. Det betyder, at vi i dag har et samarbejde i 3 byer, inklusiv Paamiut. Tusass-butikkerne er som led i samarbejdet blevet lukket i disse 3 byer og selve postforretningen foretages hos Brugseni. Det er Tusass'

og Brugsens oplevelse, at kunderne tager rigtig godt imod dette tiltag, da kundeservicen er forbedret væsentligt: Nu kan kunderne hente post og pakker i hele Brugsens åbningstid, og ikke som tidligere, hvor Tusass-butikkerne kun var åbne 3 timer om dagen. Tusass' medarbejdere har alle fået tilbudt job i Brugseni, så hele samarbejdet er etableret uden afskedigelser.

Frimærker

2023 har været et år med mange spændende temaer repræsenteret på frimærkerne. Vi har set Grønlandske spillefilm, 75-året for kvinders valgret i Grønland, tatoveringskunst, hverdagens helte, street art, HKH Prins Christians 18-års dag, en ny dagligserie med Grønlands våbenskjold, samt Jul i Grønland. Ved siden af disse frimærker, som kan købes i alle Tusass-butikker og i KNIs butikker i bostederne, fremstilles en række frimærkeprodukter med efterspørgsel fra det globale marked for frimærkesamlere. Forretningsområdet økonomi baseres på indtjeningen fra disse samlerprodukter, som indeholder de nye frimærker, og som sælges i hele verden.

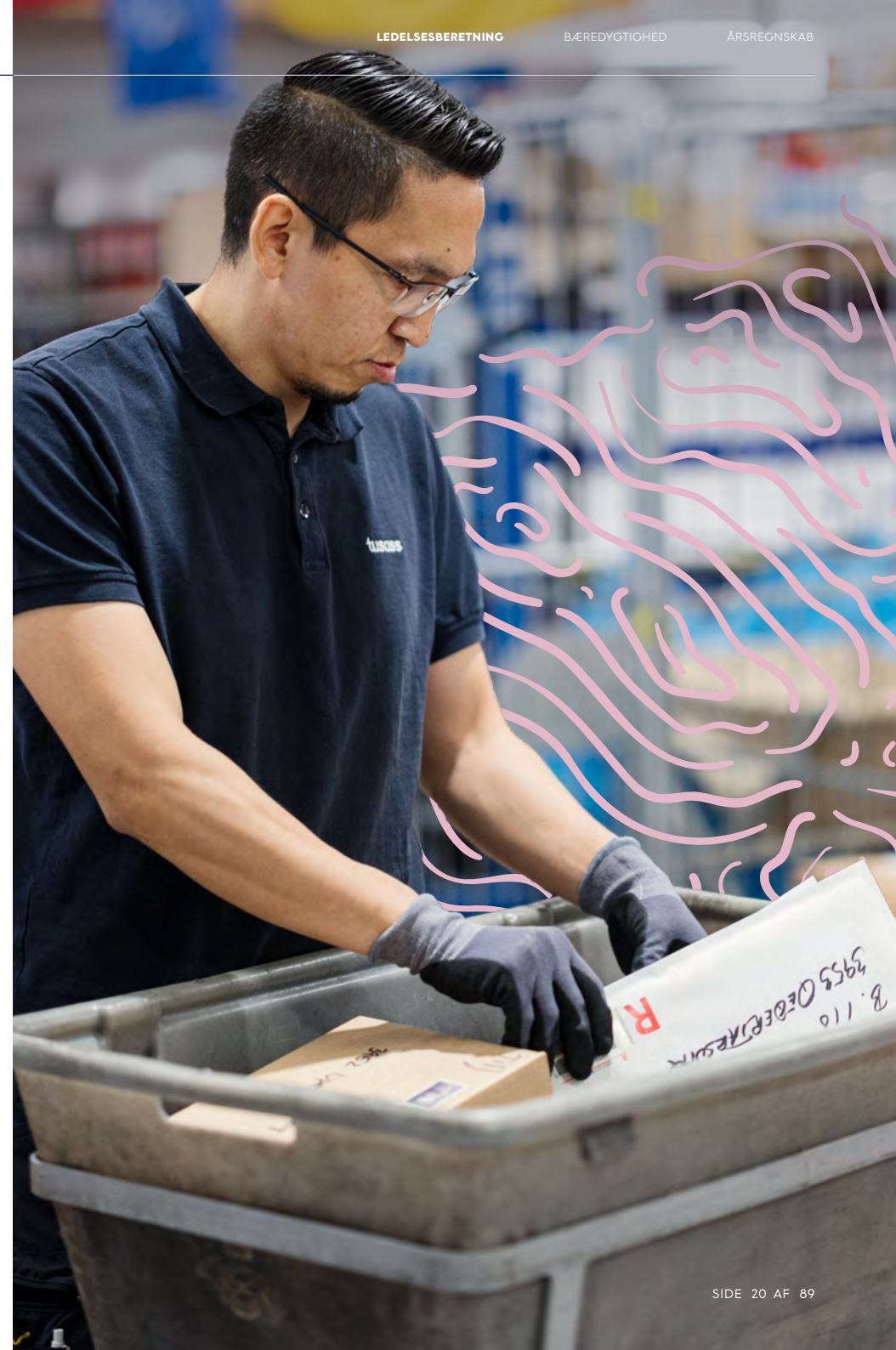
Tillægsværdi-frimærket 2023

Én gang årligt udgiver Tusass et frimærke til fordel for et godt formål. Frimærket har en merpris på en krone pr. solgt frimærke. Den samlede merpris går 1,5 - 2 år senere ubeskåret til et velgørende formål. I 2023 blev Det Grønlandske Patienthjem i København valgt som modtager af tillægsværdien. Det

Grønlandske Patienthjem spiller en stor rolle, når borgere fra Grønland frivilligt eller ufrivilligt er i Danmark, for behandling eller udredning af sygdom. Coco Apunnguaq Lyngge skabte det smukke motiv på tillægsværdi-frimærket, som udkom 28. august 2023. Det skete ved en præsentation af frimærket på Patienthjemmet. Patienter, pårørende, personale og kunstneren bag frimærket deltog i arrangementet, hvor de blandt andet kunne høre multifunktionskunstneren Rasmus Lyberth underholde med sine populære sange.

Kundetilfredshed, Digital Handel og Logistik

Kundetilfredsheden for Digital Handel & Logistik er i 2023 scoret til 79 (ud af 100). Det er en forbedring på syv point sammenlignet med 2022, hvor tilfredsheden scorede 72. Det overgår dermed markant 2024-strategimålene. Elementerne, der har indflydelse på tilfredsheden, stiger på alle parametre uden undtagelse. Der kan ses en mere jævn tilfredshed på tværs af hele landet, end hvad vi hidtil har set. Samtlige kontaktpunkter vurderes mere positivt og ligger alle på et meget højt niveau.

Vores forretningsområder

Wholesale

Wholesale-divisionen håndterer en række forskelligartede forretningsområder, der er undtaget fra almindelig konkurrence.

Wholesale

Markedet for internet- og dataforbindelser i Grønland blev liberaliseret i 2015. Private internetudbydere køber engrosforbindelser på Tusass' netværk og sælger disse videre som deres egne privat- og erhvervsabonnementer.

Der er i 2023 gennemført prisnedsættelser på engrosforbindelserne, som dog ikke har medført en tilsvarende stigning i kapacitetsanvendelsen.

Den stigende rejseaktivitet fra turistsegmentet har resulteret i øget datatrafik både fra udenlandske besøgende i Grønland og grønlandske kunder, der bruger deres Tusass-abonnement internationalt. Tusass har dog fastprisaftaler med de fleste internationale operatører der opererer i de mest populære rejsedestinationer, hvilket begrænser udsvingene i omsætningen, sammenlignet med den faktiske trafikmængde.

Mange besøgende fra Danmark og udlandet betaler stadig høje takster for at bruge tale- og datatjenester under deres ophold i Grønland;

et problem Tusass arbejder på at løse ved at presse på for lavere roamingpriser med internationale teleselskaber. Tusass har også introduceret et mobildataproduct rettet mod turister for at give dem et billigere alternativ til roamingpriserne hos internationale teleselskaber under besøg i Grønland.

Flykommunikation

Tusass håndterer forskellige kommunikationstjenester for de virksomheder, der styrer flytrafikken i Grønlands luftrum, primært Naviair. Der er tale om et mangeårigt, tæt og stabilt samarbejde. Vi ser dog tegn på forandring på dette område, idet traditionelle teknologier som radiofyrt bliver udfaset og erstattet med nye løsninger, der understøttes af Tusass' infrastruktur. Udviklingen skaber også nye opgaver for Tusass i lyset af de kommende atlantlufthavne i Nuuk og Ilulissat fra 2024-2025.

Maritim nød- og sikkerhedskommunikation – Kystradio

Der er indgået en 10-årig serviceaftale med den danske stat om drift af radionettet og bemanning af Aasiaat Radio fra 2018 til 2027. Betalingen reguleres årligt i henhold til statens fastsatte reguleringspristal. I 2024 vil parterne igangsætte forhandling om mulig forlængelse af

den nuværende aftaleperiode med yderligere fem år, hvilket vil sige til og med 2032. Aasiaat Radio håndterer typisk mere end én hændelse om dagen (én kritisk om måneden), men frekvensen er betydeligt højere i sommersejlsæsonen end i vinterperioden. For at afdække behovet for forbedring af VHF-dækningen i visse fjordsystemer, er et udredningsarbejde igangsat med deltagelse fra både danske og grønlandske myndigheder, samt Aasiaat Radio og Tusass' teknikere.

Uddannelsesnettet Attat

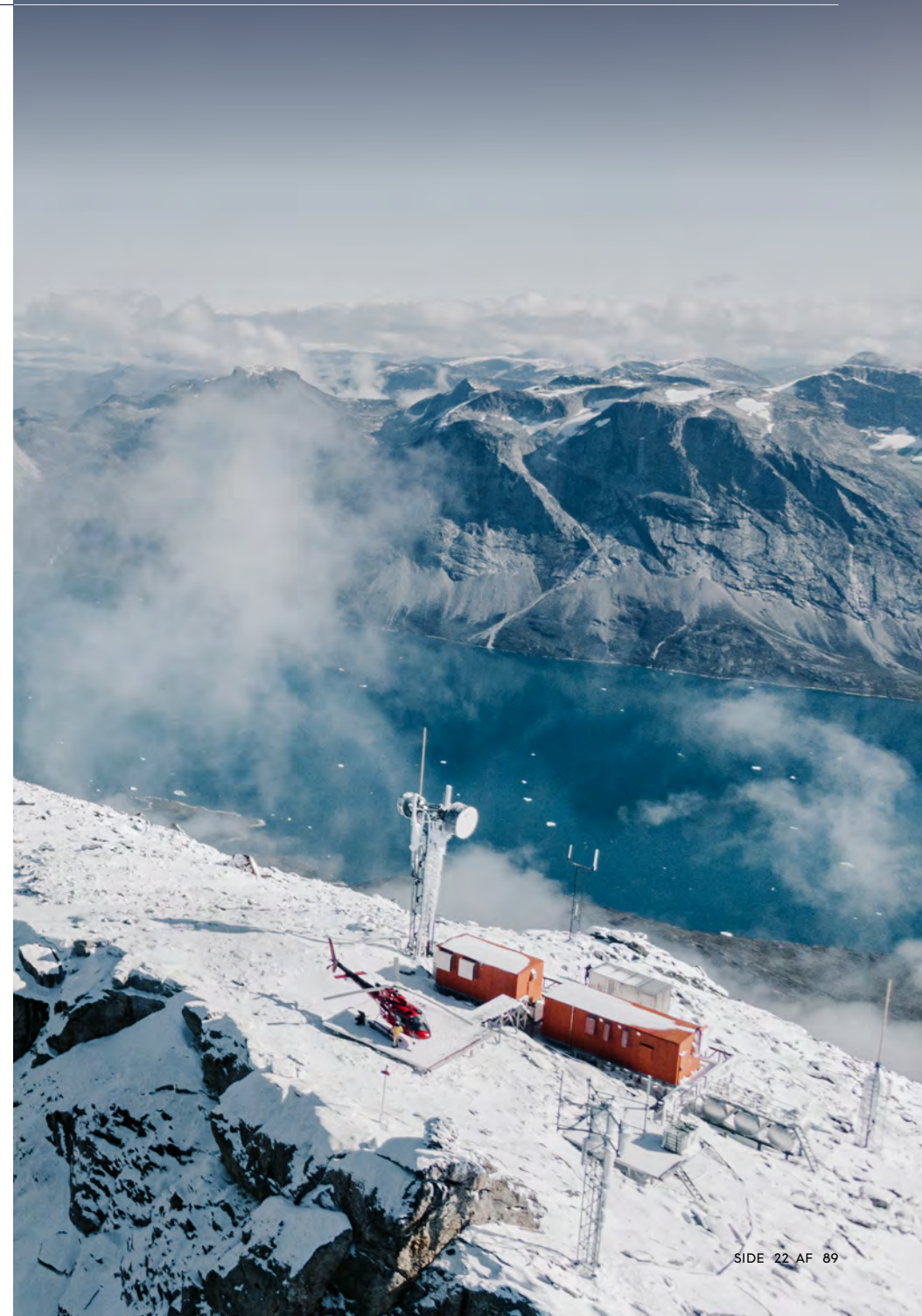
Tjenesten drives i henhold til en sær aftale fra 2013 med Grønlands Selvstyre. Den årlige betaling reguleres ikke, men Tusass påtager sig løbende at forbedre netværkshastigheden i takt med at teleinfrastrukturens kapacitet forøges. Attats fulde kapacitet er kun tilgængelig på hverdage og i dagtimerne, for dermed at sikre maksimal kapacitet til Attat i skoletiden, uden at dette har negativ påvirkning på andre kunder i Tusass' netværk, hvis internetforbrug i gennemsnit er størst i aften timerne og weekenden.

Miner, forskning og ødestationer

Tusass tilbyder forskellige løsninger til en række kunder, uden for de faste bosteder, med særlige kommunikationsbehov. Afhængig af aktivitetens placering, kapacitetsbehov og økonomiske hensyn, kan løsningerne designes til at udnytte Tusass' radiokæde og mobildækning, den nye satellitkapacitet fra Greensat, eller satellitkapacitet via OneWeb.

I 2023 har Tusass f.eks. på grundlag af aftale med Grønlands Selvstyre udvidet sin mobile 4G-dækning i Uummannaq fjorden. Målet med det har været at sikre kommunikation med de detektions- og varslingssystemer, som Selvstyret har etableret på steder, der er i særlig risiko for massive fjeldskred og deraf følgende farlige tsunamier.

Tusass har med udgangspunkt i forhandlinger i 2023 indgået en aftale med Inussuk A/S, der driver de civile aktiviteter på Pituffik Space Base. Aftalen er indgået for en tiårig periode med virkning fra 1. oktober 2023, og medfører at Tusass vil foretage investeringer lokalt i Pituffik, dedikere satellitkapacitet i Greensat til området, samt indkøbe yderligere satellitkapacitet fra andre udbydere for dermed at sikre Inussuk A/S og andre kunder i Pituffik adgang til flatrate-internet, mobiltelefoni og radio/tv på linje med andre bosteder.

Risici og sikkerhed

Risici og sikkerhed

Det er vigtigt for et telekommunikationsselskab at have en procedure for, hvordan man identificerer, mitigerer og monitorerer risici. Vi arbejder i Tusass med risikostyring på både forretningsniveau og projektniveau. Vi arbejder med fire typer af risici: Strategiske, operationelle, finansielle og compliancemæssige risici, hvor sidstnævnte består af IT- og informations-sikkerhedsmæssige risici.

Væsentligheden af en risiko vurderes på to parametre: risikoens konsekvens ved, samt sandsynlighed for, at den indtræffer. Tusass' bestyrelse samt risiko- & sikkerhedsudvalg forholder sig løbende til selskabets identificerede risici rapporteret fra enten direktionen, revisionen eller andre relevante kilder.

De fire risikokategorier er defineret som følger:

Strategiske risici:

Risici, der påvirker forretningen som helhed. Det kan f.eks. være globale, makroøkonomiske konjunkturer, krige og kriser, ændringer af markedsvilkår og konkurrencesituation.

Operationelle risici:

Risici, der påvirker vores evne til at levere vores produkter. Det kan være relateret til driften af vores netværk, leverance af udstyr fra vores leverandører, osv.

Finansielle risici:

Risici, som relaterer sig til finansielle aspekter, som f.eks. selskabets solvensgrad, gældsgrad og rentesituation, valutarisici og andet.

Compliance, IT- og informationssikkerhed:

Risici, som udspringer af lovgivning og overholdelse heraf, samt cybersikkerhed, persondataskyttelse, osv.

Risici og sikkerhed

Følgende risici er væsentlige risici, som Tusass har arbejdet med i 2023:

Strategiske risici

Udfordrede globale forsyningskæder, bl.a. som følge af krig

Beskrivelse

De internationale værdikæder, som faciliterer levering af kritiske komponenter til Tusass som f.eks. hardware til netværket eller CPE-udstyr (*customer premise equipment – kundeudstyr*) er påvirket af globale usikkerheder, som bl.a. krigen i Ukraine. Dette medfører længere, mere usikre, samt dyrere leveringstider og -omkostninger, som har stor effekt for alle implicerede parter.

Konsekvens

For Tusass medfører denne usikkerhed og ekstra leveringstid og -omkostninger at vi kan være nødsaget til at udskyde færdiggørelsen af projekter eller lanceringen af nye produkter, hvilket kan resultere i store negative økonomiske og image-relaterede konsekvenser.

Mitigerende tiltag

Det er ikke muligt fuldstændigt at eliminere leveranceudfordringer, men for at minimere risikoen forsøger vi i vores projekter og ved større indkøb, at planlægge indkøbsprocessen i god tid under hensyntagen til forventede behov for ibrugtagning.

Klimaforandringer, og afledte udfordringer

Beskrivelse

Verden gennemgår i disse år store klimatiske forandringer, og polerne, derunder Arktis, er dokumenteret de mest påvirkede områder.

Dette medfører, at Tusass er udfordret af en række klimatiske forhold og vejrfænomener, som er særligt markante, på grund af Grønlands geografiske beliggenhed. Det giver udfordringer, f.eks. ift. planlægning af anlægsarbejde, da tidligere års stabile "anlægs-sæsoner" nu oplever meget omskifteligt vejr.

Konsekvens

Tusass oplever i stigende grad at vores vejreksponerede udstyr bliver påvirket af omskifteligt vejr. Der opstår i større grad end tidligere isslag på udstyret som påvirker driftsstabilitet og udstyrets funktioner. Herudover har Tusass oplevet at markant flere helikopterture bliver aflyst pga. storm og dårlig sigtbarhed end tidligere, når der skal laves vedligeholdelsesarbejde på radiokædestationerne rundt omkring i Grønland, som øger omkostningerne til anlægs- og vedligeholdelsesarbejde, og mindsker effektiviteten.

Mitigerende tiltag

Klimaforandringer kan være svære at mitigere og forberede sig på. I Tusass tager vi dog de forholdsregler vi kan, og forsøger at indregne risikoen for skiftende vejr i vores planlægning af anlægsarbejde. Herudover har vi i disse år et ekstra fokus på at sikre vores vejreksponerede udstyr så meget som muligt, så det kan opretholde funktionalitet under ekstreme vejrforhold. Vi er også som led i bæredygtighedsstrategiarbejdet i gang med at identificere hvilke initiativer vi som virksomhed kan eksekvere, og herved minimere vores påvirkning af klimaet, men også identificere, hvordan vi bedst modstår effekten af forandringerne.

Risici og sikkerhed

Operationelle risici

Manglende processer og procedurer

Beskrivelse

Processer er de trinvisse instruktioner, der forklarer, hvordan en bestemt arbejdsopgave udføres.

En procedure er mere detaljeret og specifik. Den beskriver nøjagtigt, hvordan en aktivitet inden for en proces udføres. Procedurer kaldes også arbejdsinstruktioner, arbejdsvejledninger eller *Standard Operating Procedures* (SOP'er). De er afgørende for at sikre, at medarbejdere ved, hvordan forskellige opgaver skal udføres. Hvis en virksomhed har mangel på både processer og procedurer kan det besværliggøre konsistent og korrekt udførelse af arbejde.

Konsekvens

Der er flere konsekvenser ved manglende processer og procedurer, som direkte eller afledt har en negativ monetær effekt. Herudover kan det også have konsekvenser for Tusass' image, vores medarbejdertilfredshed og vores sikkerhed:

1 Operativ ineffektivitet: Uden klare processer og procedurer kan arbejdsopgaver blive udført på en kaotisk måde, hvilket resulterer i spild af tid og ressourcer.

2 Fejl og mangler: Ustrukturerede arbejdsprocesser øger risikoen for fejl, manglende kvalitetskontrol og tab af kundetilid.

3 Sikkerhedsrisici: Manglende procedurer kan føre til sikkerhedsbrister, datahændelser og cyberangreb.

4 Finansielle tab: Ustrukturerede processer kan føre til overskridelse af budgetter, tabte indtægter og økonomisk tab.

Mitigerende tiltag

I Tusass mitigerer vi de potentielle konsekvenser ved manglende processer og procedurer ved bl.a.:

1 Implementering af standardprocedurer: Klare procedurer for alle kritiske forretningsprocesser. inkluderer alt fra ansættelse og onboarding til fakturering og kundeservice.

2 Uddannelse og Træning: Vi forsøger at sikre, at medarbejdere bliver trænet i at følge de fastlagte procedurer. Regelmæssig træning og opdatering er afgørende.

3 Logning og Overvågning: Vi arbejder med et ISMS-system (Information Security

Management System), for at sikre effektiv logning og overvågning. Dette hjælper med at identificere unormale aktiviteter og potentielle trusler.

4 Ansvar og Ansvarsfordeling: Tusass arbejder på at definere ansvar og roller for alle processer. Dette sikrer, at alle ved, hvad der forventes af dem.

"Lifecycle Management" – overvågning af udstyrs levetid

Beskrivelse

Lifecycle management handler om, at man som virksomhed har overblik over, hvor længe ens hardware og systemer er tidssvarende, og er support-understøttede af den respektive leverandør. Det er vigtigt at man f.eks. undgår at kritiske licenser udløber, uden at man har styr på alternativet, eller den videre drift.

Konsekvens

I tilfælde af Hardware-fejl kan fremskaffelse af erstatningshardware være besværlig, dyr eller umulig, såfremt man har overskredet leverandørens retningslinjer for udskiftning af forældet udstyr. Mht. licenser som udløber kan det resultere i nedlukning af services, eller systemer

som ikke længere kan opdateres, hvilket derfor har en operationel effekt, og en afledt negativ økonomisk påvirkning.

Mitigerende tiltag

Generelt for alle vores systemer i Tusass gælder det, at vi løbende vurderer dem og undersøger om de bør nedlægges, opgraderes eller udskiftes. Dette sikrer en glidende overgang til et eventuelt nyt system uden at slække på sikkerheden og kontinuiteten.

Risici og sikkerhed

Finansielle risici

Globale lånemarkeder: højrentemarkeder

Beskrivelse

Tusass har flere store investeringer planlagt i nær fremtid - bl.a. nyt datacenter og potentielt et redundant søkabel. Dette skal finansieres delvist gennem gæld optaget hos låneinstitutter. Det nuværende globale lånemarked er præget af en højrenteperiode, som øger finansieringsomkostningerne ved gældsoptagelse signifikant ift. de oprindelige estimater, og kan begrænse Tusass' muligheder for at investere som ønsket.

Konsekvens

Tusass kan ende med at bruge markant flere omkostninger på finansiering end forventet på allerede vedtagne projekter. Dette kan påvirke selskabets solvensgrad, og lede til, at selskabet enten må afbryde planlagte eller opstartede projekter før tid med store tab som følge, eller at selskabet i værste grad bliver insolvent, og derved ikke har likviditet til at fortsætte driften.

Mitigerende tiltag

Tusass har indgået faste finansieringsaftaler med selskabets primære banker, for at mitigere volatilitet i omkostningerne relateret til finansiering. Herudover forsøger

Tusass yderligere at opbygge likviditet, så gældsgraden på fremtidige investeringer kan minimeres, og så stor en andel som muligt af de planlagte, strategiske investeringer kan egenfinansieres.

Global inflation

Beskrivelse

Global inflation var i 2023 omkring 7%, og på trods af en mindre nedgang siden 2022, udgør flere år med høj, global inflation en risiko for aktivtunge virksomheder med internationale værdikæder. Tusass har derfor igen i 2023 været eksponeret mod signifikant stigende priser, hvilket udgør en risiko for vores driftsbudget og afledt vores likviditet.

Konsekvens

Stigende priser resulterer i stigende omkostninger, og i Tusass' nuværende situation, hvor man er i gang med at lægge sidste hånd på store investeringer såsom 5G-netværket, og står overfor forventeligt store fremtidige investeringer som et nyt søkabel, så kan signifikante prisstigninger påvirke selskabets evne til at realisere ambitioner og investeringer, og i værste tilfælde være årsag til likviditetsproblemer og insolvens.

Mitigerende tiltag

Vi kan ikke mitigere effekten af inflation, men for at mitigere at Tusass' omkostningsbase ikke afviger for meget fra budget bliver der til den årlige budgetproces altid taget højde til forventningerne for næste års inflation. Ydermere forventes det at leverandører forecaster deres prisudvikling, og at eksterne rådgivere, som supporterer Tusass, indregner inflationsforventninger i deres prisoplæg på udførelse af opgaver, der strækker sig over flere år. Samtidig arbejder vi kontinuerligt i Tusass på at minimere vores omkostninger.

Risici og sikkerhed

Compliance, IT – og informationssikkerhed

Risici ift. overholdelse af regler, IT og informationssikkerhed

Som det nationale teleselskab i Grønland, har Tusass en afgørende rolle i digital kommunikation. Derfor er vi også ekstra opmærksomme på det stigende behov for kontinuerlig forbedring af sikkerhedsforanstaltninger. Risici, der vedrører overholdelse af lovgivning, IT og informationssikkerhed, er stigende, både i omfang og i konsekvensniveau. Det internationale trusselsbillede har ændret sig markant i løbet af de seneste to år med konflikten i Ukraine, og øget strategisk interesse for Grønland og de arktiske områder. Vi arbejder derfor i Tusass efter ISO-standarderne – både ift. GDPR og ift. informationssikkerhed, for at sikre de bedste forudsætninger for at mitigere risici.

Beskyttelse af persondata

Beskrivelse

I kraft af sin rolle som tele- og postselskab i Grønland, håndterer Tusass betydelige mængder persondata. Selskabet er forpligtet til effektivt at beskytte disse data for at overholde gældende lovgivning og imødekomme fremtidige krav om persondataskyttelse. Dette skal ske på en måde, der ikke blot opretholder compliance, men også åbner op for nye forretningsmuligheder og styrker tilliden hos kunder og samarbejdspartnere.

Konsekvens

En krænkelse af persondataskyttelsen, udløst af fejl eller cyberangreb, kan have betydelige konsekvenser for de berørte kunder. Det kan desuden påvirke Tusass' omdømme, hvilket potentielt kan påvirke væksten og kundernes valg af Tusass som foretrukken udbyder.

Mitigerende tiltag

Tusass har etableret en dedikeret funktion til databeskyttelse, der systematisk kortlægger data, systemer og processer, samt udfører systematiske risikovurderinger på kundernes

vegne. Projekter er blevet iværksat for at sikre overholdelse af GDPR i Tusass, hvilket vil sikre effektiv beskyttelse af kundernes persondata.

Cyberkriminalitet

Beskrivelse

Truslen om cyberkriminalitet vurderes stadig som meget høj og påvirker alle virksomheder og brancher. Risikoen for at organisationer udsættes for IT-kriminalitet, er derfor betydelig. To af de mest anvendte metoder af cyberkriminelle er ransomware-angreb og phishing. Det er afgørende for Tusass' kunder, at selskabets tjenester og abonnementer opretholder høj kvalitet og effektiv beskyttelse mod cyberkriminalitet, da angreb kan have alvorlige konsekvenser for både kunder og det grønlandske samfund.

Konsekvens

Cyberangreb har potentielt mange implikationer: forretningsmæssige konsekvenser, høje omkostninger, og også ødelæggende konsekvenser for Tusass' omdømme. Herudover kan det påvirke vores evne til

at opretholde driften af Grønlands kritiske, digitale infrastruktur, og det kan påvirke vores markedsandele på det grønlandske marked.

Mitigerende tiltag

Tusass koordinerer styrkelsen af sikkerheden gennem en dedikeret afdeling for informationssikkerhed, der hver dag arbejder for at højne det generelle sikkerhedsniveau i organisationen. Samarbejde med myndigheder, samarbejdspartnere og relevante fora er en integreret del af Tusass' strategi for løbende at forbedre modenhedsniveauet for sikkerhed. Kontinuerlige risikovurderinger og opdatering af beredskabsplaner er afgørende for både teknisk og organisatorisk sikkerhed, samt medarbejdernes uddannelse og opmærksomhed.

Cyberspionage og -aktivisme

Beskrivelse

Truslen fra cyberspionage vurderes som høj, da der er en stor risiko for at grønlandske og danske virksomheder og myndigheder vil blive udsat for cyberspionage inden for de næste år. Samtidig er truslen fra cyberaktivisme

steget markant, drevet af ideologiske og politiske motiver, især set i lyset af vedvarende spændinger mellem Rusland og Vesten. Trusselsvurdering mod Grønland fra Center for Cybersikkerhed kan hentes via linket:

[Cybertruslen mod Grønland](#)

Konsekvens

I 2022 steg truslen fra cyberaktivisme fra lav til middel, og i 2023 steg den yderligere fra middel til høj. Dette understreger behovet for øget fokus på sikkerhed i virksomheder globalt. Den stigende trussel fra pro-russiske cyberaktivister, der udfører omfattende cyberangreb mod NATO-lande, gør det kritisk for Tusass' kunder og det grønlandske samfund, at selskabets tjenester og abonnementer er af høj kvalitet og effektivt beskyttet mod cyberspionage- og aktivisme, da vi ellers kan se økonomiske konsekvenser, såvel som image-relaterede konsekvenser.

Mitigerende tiltag

Vi har samme foranstaltninger for mitigering af cyberspionage og -aktivisme som vi har for cyberkriminalitet: Vi risikovurderer processer, systemer og aktiver, og har monitoreringsapplikationer som hele tiden scanner vores netværk for potentielle trusler og forsøg på indtrængning.

Selskabets øvrige forhold

Selskabets øvrige forhold

Der har i 2023 ikke været udskiftning i bestyrelsen, som består af otte medlemmer, heraf 3 medarbejdervalgte repræsentanter.

Yderligere oplysninger om de enkelte bestyrelsesmedlemmer, herunder særlige kompetencer og andre ledelseshverv fremgår i note 20, samt af selskabets hjemmeside. Alle fem generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer anses for uafhængige.

Bestyrelsen har i 2023 afholdt seks ordinære samt et ekstraordinært bestyrelsesmøde. Bestyrelsens revisionsudvalg har afholdt fire møder i 2023, mens der er afholdt tre møder i Risiko- og sikkerhedsudvalget, samt et fælles Revisionsudvalgs- og Risiko- og sikkerhedsudvalgs-møde.

Bestyrelsen forholder sig løbende til anbefalingerne i "*Retningslinjer for god selskabsledelse i de selvstyrejede selskaber*" og vores efterlevelse heraf fremgår på Tusass' hjemmeside.

Intern revision

Bestyrelsen overvejer årligt, efter indstilling fra revisionsudvalget, om der bør etableres intern revision. Det vurderes på nuværende tidspunkt ikke relevant at etablere.

Regulatoriske forhold

Siden 2015 har andre operatører lovligt kunne udbyde data og internettjenester via Tusass' netværk. Der er på nuværende tidspunkt tre operatører som har aftale med Tusass Wholesale om at købe kapacitet til videresalg.

Finansielle forhold

Den langfristede gæld udgør ved udgangen af 2023 12,0 mio. kr. og den kortfristede gæld udgør 0,5 mio. kr. I foråret 2022 blev der etableret en låneramme på 200 mio. kr. hos et bankkonsortium bestående af SEB, Nykredit og GrønlandsBANKEN til finansiering af de kommende års investeringer. Denne låneramme har været tilgængelig igennem 2023, men er ikke blevet brugt endnu.

Kapitalstruktur og udbytte

Tusass har fortsat en høj soliditet, idet der ved udgangen af 2023 er en soliditetsgrad på 78,2%. Samtidig er den netto rentebærende gæld fortsat negativ.

Selskabet har i 2023 udbetalt 87,6 mio. kr. i udbytte til Grønlands Selvstyre, hvilket har været en del af en aftalt udbyttepolitik med ejeren.

Skatteforhold

Tusass beregner at betale 21,1 mio. kr. i selskabsskat for indkomståret 2023. Selskabet har i 2023 indbetalt 59,9 mio. kr. i grønlandsk A-skat på vegne af vores medarbejdere.

Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

Tusass A/S har anlagt retssag mod Isortaq Trawl ApS med krav om erstatning for søkabelbrud i 2019. Der henvises til note 17 for yderligere beskrivelse af sagen. Der er afsagt endelig dom i sagen den 25. marts 2024, hvor Tusass har fået fuldt medhold. Modparten er idømt at betale erstatning opgjort til DKK 8,2 mio. samt sagsomkostninger opgjort til DKK 0,3 mio.

Pr. 1. marts 2024 var der udskiftning i direktionen, hvor Toke Binzer blev administrerende direktør efter Kristian Reinert Davidsen, og Jonas Hasselriis blev vicedirektør. Tusass søger efter en ny økonomidirektør efter Toke Binzer.

Fremtiden

Højere hastigheder og øget sikkerhed

I 2024 går vi ind i strategiperiodens sidste år og året vil blive brugt på at afslutte strategiske indsatser og påbegynde forberedelserne frem mod den nye strategiperiode. Især denne opgave vil kræve både fokus og høj indsats fra hele organisationen.

Højere hastigheder

Den fortsatte udrulning af 5G teknologi i 2023 gav adgang til højhastighedsinternet til 10 grønlandske byer. I det kommende år forventer vi at lancere samme internetprodukter til Uummannaq, Upernavik og Qeqertarsuaq, og udbyde erhvervsrettede 5G-produkter i alle byer med 5G-netværk. Det vil sikre hurtigere forbindelser til erhvervslivet og dermed fremme cloudbaserede løsninger, som tilsammen vil understøtte de grønlandske virksomheders fortsatte digitale udvikling. Derudover vil vi optimere dækningsgraden for 5G ved bl.a. udbygning af flere telemaster for at sikre de bedste kundeoplevelser.

På satellitområdet blev året brugt på både opsendelse og ibrugtagning af Greensat, som blev realiseret i samarbejde med Hispasat. Det betyder at hele Grønland nu har adgang til ubegrænset internet til en fast månedlig

pris. Der arbejdes fortsat på at løse nogle af de udfordringer, der blev identificeret ved overgangen til Greensat. I 2024 vil fokus ligge på at forbedre kundeoplevelsen for vores privatkunder i satellitbyerne, ved bl.a. at undersøge om udskiftning af modems giver en bedre og mere stabil forbindelse.

Sikkerhed

Sikkerhed har været en vigtig faktor i de senere år, og vil fortsat være højaktuelt, både når det kommer til cybersikkerhed og sikring af vores netværk. Den tiltagende uro i verden omkring os og den teknologiske udvikling gør det til et område, der er kritisk for at sikre vores drift.

Vores kunder har tillid til, at vi beskytter deres data bedst muligt. Det er vores pligt at sikre dem mod trusler som ransomware-angreb mv. Vi ønsker at kunne tilbyde et højt niveau af informationssikkerhed til vores kunder, og derfor fortsætter arbejdet mod at blive GDPR-compliant i det kommende år. Herudover vil året blive brugt på at modne processer og arbejdsgange i Tusass i overensstemmelse med ISO 27001-standarderne, og potentielt arbejde mod ISAE-erklæringer på vores services.

Sikkerhed er ikke kun informationssikkerhed og GDPR. Det er også redundans i vores netværk, så vi er mindre sårbare over for eventuelle nedbrud. Derfor påbegyndte vi i 2021 arbejdet med en udvidelse af søkabelforbindelserne internt i landet mellem Qaqortoq og Ilulissat. Forundersøgelsen blev afsluttet i 2023 og næste etape bliver at bygge modtagerterminaler i de byer, søkablet skal forbinde. De næste år vil derfor kræve store, men nødvendige investeringer i vores infrastruktur.

I 2024 forventer vi også at igangsætte opførelsen af et nyt og moderne Tier 3 datacenter, hvor sikkerhed og stabilitet fra start lever op til nutidens standarder. Når datacenteret står færdigt, vil processen med at få migreret og konsolideret de nuværende datacentre til det nye blive igangsat.

Digital Handel & Logistik

På post- og logistikområdet fortsætter tilpasningen mod en mere fleksibel og effektiv service for vores kunder. Vi tilpasser vores forretning til faldende brevmængder, samtidig med at vi øger selvbetjeningsmuligheder og tilgængelighed via opsætning af Aallertarifik-bokse i flere byer.

Forventet resultat 2024

Tusass planlægger også store investeringer i 2024. Det skyldes i særdeleshed et planlagt datacenter, hvor udbud og byggefase forventes at påbegyndes i 2024. Derudover kommer der store investeringer til søkabelandanlæg, den fortsatte udrulning af 5G teknologi, generel opgradering af infrastruktur, bl.a. transmissionsoptimering, forberedelse og udbud af nyt BSS-system samt investeringer på energiområdet.

Tusass forventer et EBITDA-niveau for 2024 omkring 310-330 mio. kr., hvilket er på samme niveau som i 2023. I forhold til årets resultat, så forventer Tusass at realisere omkring 160-170 mio. kr. før skat i 2024, hvilket er samme niveau som det realiserede 2023 resultat.

Bæredygtighed 2023

Forord fra afgangende CEO

Sidste år af strategien

2023 har været endnu et travlt og produktivt år for Tusass. Med sidste fase af strategiperioden frem mod 2024 har vi sat sluspurten ind for at nå strategiens målsætninger; at Tusass er til for hele landet, og at alle der ønsker det, skal med i det digitale fællesskab, når vi bringer verden tættere på Grønland – og os tættere på hinanden.

Med vores forbindelser kan vi mærke, at verden er kommet tættere på os, og dermed er Grønland også en del af den globale udvikling. En udvikling, hvor der bliver stillet nye krav til virksomheders arbejde med bæredygtighed i forretningen. I den nærmeste fremtid vil vi blive mødt med nye, skærpede krav fra EU. Fremtidens bæredygtighedsrapporter bliver mere strukturerede og transparente og skal afspejle en indsats, der reelt gør en forskel – både for omverdenen, for mennesker og miljø, men også for virksomheden selv.

Vi har i Tusass en ambition om at være på forkant med de nye krav, både for at blive klar til lovgivningen, men også for at sikre at vi bidrager til de internationale målsætninger om en grønnere og mere bæredygtig fremtid.

For at indfri de krav om rapportering, har vi styrket arbejdet med bæredygtighed ved at

integrere området i Tusass' øvrige strategiarbejde, der ledes fra Strategiafdelingen.

Vi tager del i ansvaret for at uddanne børn og unge inden for innovation og teknologi – helt centrale kompetencer hos fremtidens arbejdskraft. En fremtid, hvor digitaliseringen spiller en endnu større rolle i hverdagen. Vi har med stor succes implementeret og drevet Coding Class i Grønland, og et nyt fokus skal sikre forankring af indsatsen i samarbejde med den enkelte kommune og den lokale skole. Et fokus, som vil være til gavn for langt flere folkeskoleelever, når vi kan bidrage til at flere lærere trænes i at kunne undervise med udgangspunkt i Coding Class.

Det kræver et stort arbejde at få udviklet og etableret de tekniske løsninger, der er kritiske for vores infrastruktur, og sideløbende arbejde hen imod et netværk, som i højere grad drives af vedvarende energi. Der er et stykke vej endnu, og det er en opgave, der aldrig slutter, for vi kan hele tiden gøre det lidt bedre. Derfor er det også afgørende at vi har medarbejdere, der er dedikerede til deres arbejde. De er kernen i vores forretning og uden deres indsats og engagement til opgaven, uanset hvor i organisationen de sidder, kunne vi ikke udføre den opgave, vi har fået af vores ejere; det grønlandske samfund.

Dette er min sidste bæredygtighedsrapport for Tusass og jeg giver stafetten videre med stolthed over det arbejde, vi sammen har nået igennem min tid her, og er tryk ved, at Tusass fortsat vil gå forrest i arbejdet med bæredygtighed i Grønland.

Med venlig hilsen.

Kristian Reinert Davidsen

Afgående administrerende direktør

Bæredygtig forretning

Medlemskaber og rammer

Denne rapport er udarbejdet jf. årsregnskabslovens paragraf §99a: redegørelse for samfundsansvar, §99b: redegørelse for den kønsmæssige sammensætning af ledelsen og §107d: redegørelse for politik om mangfoldighed samt §99d: redegørelse for politik for dataetik.

Vi er medlem af både CSR Greenland og Transparency International Greenland, der begge arbejder for at fremme ansvarlighedsagendaen i Grønland. Derudover er vi tilsluttet UN Global Compact's 10 principper, som vi på årlig basis rapporterer på. Dette inkluderer rapportering på vores bæredygtighedsindsats og fremdrift inden for områderne omkring klima og miljø, menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder, samt anti-korruption.

I forlængelse af vores medlemskab til UN Global Compact bidrager vi også til FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling.

Organisering af arbejdet med bæredygtighed

Fra den 1. august 2023 er ansvaret for bæredygtighed blevet en del af Strategiafdelingen under Økonomidivisionen i Tusass. Det betyder at det strategiske ansvar for Tusass' arbejde med bæredygtighed nu ligger hos Økonomidirektøren. Dette sker blandt andet for at sikre, at bæredygtighed og nye forventede rapporteringskrav som CSRD og ESRS bliver en integreret del af Tusass' fremtidige forretningsstrategi. Bæredygtighedsafdelingen består af en afdelingschef, samt fire fuldtidsstillinger, heraf to læringskonsulenter, der primært beskæftiger sig med Coding Class og andre initiativer, der skal styrke den digitale udvikling hos børn og unge. De øvrige ressourcer i teamet skal blandt andet sikre at Tusass' bæredygtighedsrapportering lever op til gældende lovgivning.

WE SUPPORT

⁴ Tusass CoP 2023: <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/participants/39611>

Bæredygtighedsstrategi

Næste generation forrest

I denne strategiperiode arbejder vi med to prioriterede bæredygtighedsområder; det sociale område og miljøområdet. På det sociale område, har vi via Coding Class haft en stor rolle i at vække interesse og nysgerrighed for IT hos den næste generation af befolkningen. På miljøområdet arbejder vi med at begrænse vores CO₂-udledning, ved at omstille til vedvarende energi, blandt andet på vores radiokædestationer. Gennem disse to fokusområder arbejder Tusass på, at bæredygtighedsinitiativer skal være med til at fremtidssikre virksomheden og samtidig bidrage til en positiv udvikling af digitale fællesskaber i Grønland.

Ved at styrke de digitale kompetencer hos børn og unge, har vi en ambition om at fremme næste generations interesse for IT og teknologi. Vi driver Coding Class i Grønland og bidrager med en række initiativer med fokus på innovation, IT og teknologi. Med det ønsker vi at understøtte den fremtidige generation af IT-specialister, teknikere og ingeniører. Børn og unge skal ikke blot være superbrugere af de digitale løsninger, de skal også være i stand til at være innovative og kreative med teknologien. Vi fokuserer på at skabe projekter og undervisningsforløb, der bidrager med relevante læringsresultater, og som inspirerer og styrker fagligheden hos børn og unge.

Ved at fokusere på implementering af vedvarende energi på vores radiokædestationer, bidrager vi til en øget andel af vedvarende energi som ikke kun understøtter stabiliteten i infrastrukturens drift, men samtidig optimerer energiforbruget og dermed reducerer forretningens CO₂-udledning.

Gennem denne strategiperiode har vi arbejdet aktivt med at udvikle og teste udstyr af vedvarende energi, og er i mål med at finde det udstyr som matcher vores behov og som kan håndtere de ekstreme vejrforhold i Grønland.

Vores prioriteter i bæredygtighedsstrategien udspringer blandt andet fra vores virksomhedspolitik for samfundsansvar:

"Vi driver forretning på en ansvarlig måde, hvor vi viser omtanke og respekt for vores medarbejdere, det lokale samfund og det miljø, vi er en del af. Vi driver en effektiv og stabil forretning med fokus på digitale investeringer til gavn for Grønland. Vi er med vores viden, erfaringer og ekspertise en drivkraft for værdiskabende udvikling."

Verdensmål for bæredygtig udvikling

Vores bidrag

Hos Tusass bruges FN's verdensmål i organisationen til at strukturere og visualisere arbejdet med bæredygtighed og øge bevidstheden om, hvilken forskel vi gør, og hvilken værdi, det har for samfundet.

Med udgangspunkt i de identificerede verdensmål, har vi siden 2019 arbejdet med fire delmål som er de primære i forhold til vores bæredygtighedsindsatser. For hvert delmål har vi eksekveret på aktiviteter, som bringer Tusass tættere på at have en positiv effekt på hvert delmål.

Delmål 4.1

Vi skal sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alle muligheder for livslang læring

Vi vil styrke næste generation med digitale kompetencer gennem Coding Class. Vi vil bidrage med effektive og relevante læringsresultater der styrker børn og unges faglighed.

Delmål 9.1

Byg bæredygtig og robust infrastruktur

Ved at udvikle en sikker og pålidelig infrastruktur sikrer vi borgere i Grønland en effektiv kommunikationsteknologi, som understøtter den økonomiske udvikling i samfundet og bringer verden tættere på os – og os tættere på hinanden.

Delmål 7.2

Forøg andelen af vedvarende energi globalt

Gennem grønne energiløsninger sikrer vi robust infrastruktur og bidrager til introduktion af miljøvenlige teknologier i Grønland.

Delmål 17.17

Tilskynd til effektive partnerskaber

Vi etablerer stærke partnerskaber, hvor vi gennem samarbejde ser bedre muligheder for løsninger baseret på fællesskab blandt andet når vi sikrer samarbejde om forankring af Coding Class med alle 5 kommuner.

Vores initiativer

Kvalitetsuddannelse og partnerskaber

Tusass har siden 2020 arbejdet med at implementere Coding Class i folkeskolerne, et projekt som handler om at lære folkeskoleelever om kreativ kodning. Over denne periode har Tusass etableret partnerskaber med alle fem kommuner og gennemført 87 undervisningsforløb. Et forløb indebærer 4-5 dages koncentreret undervisning i kodning for en hel klasse. Eleverne bliver i undervisningsforløbet styrket i designprocesser og kodning gennem idegenerering, innovation, analyse af problemstilling, samarbejde og præsentationsteknik.

I 2023 gennemførte vi 34 undervisningsforløb på folkeskoler og gymnasier, som vi i strategiperioden også har udvidet konceptet til. Det skete på tværs af hele landet, og som afslutning på Coding Class-sæsonen afholdt vi for tredje år i træk et virtuelt Coding Class-mesterskab med 11 deltagende folkeskoleelever fra forskellige byer og bygder i Grønland.

Kim og John Knudsen fra den sydgrønlandske bygd, Qassiarsuk, vandt mesterskabet med deres spil som de har kodet ud fra Verdensmål 13 om klimainsats:

"Det har været rigtig sjovt at få muligheden for at deltage i Coding Class undervisningen og ende med at komme videre i mesterskabet. Det har været sjovt at lave et spil og vi er rigtig glade for, at vores spil om Bjørn Jørgen fik førstepladsen."

- Kim og John Knudsen, Qassiarsuk

Udover at sætte kodning på skoleskemaet, arrangerer vi også forløb i fritiden for børn og unge, når dette er muligt. Vores primære fokus er at øge digitale skaberkompetencer på en sjov måde. Som en del af disse initiativer har vi fortsat vores samarbejde med GUX i Nuuk og afholdt IT-Masterclass for frivillige studerende, som i forvejen har udvist interesse for STEAM-fag. Der er gennemført 10 undervisningsgange i foråret 2023.

Som et skridt mod at forankre Coding Class-initiativet hos skolerne, har vi udvidet vores samarbejde om et nyt pilotprojekt med Kommune Qeqertalik. I dette pilotprojekt har en Coding Class-underviser fra Tusass trænet en lokal lærer på skolen i Qeqertarsuaq i at kunne undervise med udgangspunkt i Coding

⁵ STEAM er en forkortelse for Science, Technology, Engineering, Art & Math

Class og føre undervisningen videre på skolen. De første skridt mod at forankre Coding Class initiativet på en lokal skole er lykkedes, og Kommune Qeqertalik står nu som den første kommune med egen lærer som kan undervise i Coding Class. Vi er i dialog med andre kommuner om at udvide initiativet til andre skoler og forventer yderligere lokal forankring af Coding Class i 2024.

Virtual Reality i undervisningen

Tusass har bidraget til et pilotprojekt omkring Virtual Reality (VR) i samarbejde med SiliconHagen og GUX i Nuuk. I pilotprojektet er der udviklet VR-materiale med udgangspunkt i fagene matematik og kemi på gymnasie-niveau, hvor VR-teknologi integreres som et supplement i undervisningen. SiliconHagen har stået for udviklingen af VR-materialet med inddragelse og inputs fra undervisere ved GUX faciliteret af Tusass.

Projektets overordnede mål er blandt andet at bidrage til nye muligheder for at skabe engagement, læring og problemløsning ved hjælp af teknologi, både for studerende og for undervisere. Udviklingen af VR-materialet, som tog sin begyndelse i 2022, forventes klar til implementering i undervisningen og vi håber at afprøve konceptet for studerende i første kvartal af 2024.

Klima og miljø

Fremtidssikker og robust infrastruktur

I de seneste år har vi fokuseret på at udforske, teste og implementere nye teknologier for at minimere den negative klimapåvirkning vi har, særligt på radiokædestationer, hvor vi har et mål om at øge andelen af vedvarende energi. Tusass' virksomhedspolitik fremhæver vores forpligtelse overfor klima og miljø. Vi vil:

- løbende identificere miljøbelastende forbrug og komme med tiltag til forbedringer
- forebygge negativ påvirkning af miljø og klima i det omfang det er muligt
- opsætte mål, struktur og rapportere om hvordan der arbejdes for at minimere negativ påvirkning af miljøet

2023 er første år hvor vi i Tusass påbegynder arbejdet med CO₂-rapportering. Vi har endnu ikke det fulde overblik over alle relevante data, men arbejdet er igangsat og forventningen er, at vi de næste år vil arbejde intensivt med at klarlægge alle interne data, samt alle de eksterne data, det er muligt.

Vedvarende energi på radiokædestationer

Med en målsætning om at omdanne syv radiokædestationer fra generatordrift til primær drift via vind- og solenergi over en fireårig periode, tog Tusass allerede i 2021 et aktivt valg om at reducere CO₂-udledning fra vores forretning. Med to stationer realiseret i henholdsvis 2019 og 2021 var vi godt på vej, men projektet har mødt mange udfordringer. Både den politiske situation i omverdenen og afledte udfordringer hos vores leverandører har påvirket delmålene og gjort opgaven mere kompleks. Dertil har det grønlandske vejr også skabt forhindringer. Det betyder at vores forventninger og planer om at konvertere i alt syv stationer fra ren generatordrift til vindmølle- og solcelleenergi i denne strategiperiode er blevet revideret. I stedet er vores nuværende forventning at opnå fem stationer drevet af vedvarende energi i indeværende strategiperiode.

Den samlede produktion af vedvarende energi på alle vores stationer i 2023 har været 18,4% af det samlede energiforbrug. En af de stationer, der leverer den største andel af vedvarende energi, er Oqummiq, der ligger

nord for Nuuk. Her har solcellerne leveret 65,23% af stationens energiforbrug over året, hvilket er et meget tilfredsstillende resultat.

Produktionen kommer primært fra solenergi, da vi har haft nogle udfordringer med de to opsatte vindmøller. Det er dog udfordringer, der kan løses, når stationerne igen bliver tilgængelige mht. vejret, og vi har modtaget de reservedele, der er brug for. Vi ser frem til at se, hvor stor en andel af vedvarende energi, der kan leveres, når både solceller og vindmøller er i drift.

Generatorerne er drevet af diesel og derfor er CO₂-beregningen udarbejdet vha. klimakompassets emissionsfaktor for diesel⁶.

⁶ klimakompasset.dk/klimakompasset

SAMLET FORBRUG FOR ALLE SITES

	2023	2022
Generator produceret MWh	504,6	439,9
Vedvarende energi produceret MWh	113,6	92,4
Samlet MWh produktion	618,2	532,3
Forbrug fossilt brændstof i %	81,62	82,64
Vedvarende energi i %	18,38	17,36
Diesel forbrug i L	190.488,51	215.115,9
CO ₂ Kg udledning fra generator i alt	514.319	580.812,9

Solcelleanlæg i Aasiaat

I efteråret 2022 blev der etableret et solcelleanlæg på Tusass' bygninger i Aasiaat, hvis energiproduktion er baseret på generatordrift, med en forventning om at det vil reducere CO₂-udledningen fra vores bygninger med 32% årligt. Da opsætningen skete relativt sent på året, fik anlægget ikke i 2022 mulighed for at vise sin fulde kapacitet, og opkobling til Tusass' egne måleenheder forventes først at ske i første kvartal af 2024. Derfor er data for 2023 hentet fra Nukissiorfiits elmålere og viser ikke solcelleanlæggets produktion, men den besparelse der har været på forbruget af el, indkøbt fra Nukissiorfiit, produceret ved hjælp af fossile brændstoffer. Beregningen viser en sparet mængde energi på 42803 kWh; dvs. en CO₂-besparelse på 19,3%, i forhold til 2021.

Udover den viste besparelse har solcelleanlægget fra april 2023 til september 2023 produceret nok el til, at Tusass returnerer 6453,64 kWh til Nukissiorfiit.

⁷ I forbindelse med opsætning af solcelleanlægget, blev elmåleren frakoblet og glemt tilkoblet igen

⁸ Grundet manglende opsætning af egen måler, beregnes produceret kWh fra solcelleanlæg som forskellen mellem 2021 og 2023 forbrug. 2021 er valgt som sammenligning grundet usikkerheder i 2022 data

FORBRUG

	2023	2022 ⁷	2021
Samlet MWh forbrug	222,1	222,6	264,8
Mængde af CO ₂ i Kg	177.901	-	-
Sparet MWh fra solcelleanlæg ⁸	42,803	-	-
Besparelse i Kg CO ₂	34.298	-	-
Solgt retur til udbyder i MWh	6,5	-	-

CO₂ mængde og besparelse er beregnet ved hjælp af emissionsdata fra Nukissiorfiit

Telegraføen

I 2021 blev et anlæg bestående af 90 solcellepaneler med en kapacitet på 29,25 kW, og Li-Ion batterier svarende til 128 kW installeret på Telegraføen ud for Nuuk. Anlægget har to formål. Det samlede energianlæg er en ekstra energikilde til at understøtte driften af bl.a. radioforbindelser. Samtidig ønsker Tusass at optimere energiforbruget og reducere forretningens CO₂-udledning. Den samlede kapacitet på hybridanlægget forventes at give en besparelse på 66 % af energibehovet i løbet af et døgn. De resterende 34 % genereres af generator til opladning af batterierne på sitet.

Anlægget har dog nogle udfordringer, som forventes løst i løbet af 2024. Der har blandt andet været problemer med programmeringen af systemet, hvilket vi forventer løst i første kvartal af 2024.

Bygninger

Tusass har ikke tidligere haft tilstrækkeligt valide data til at kunne udarbejde en oversigt over forbrug og CO₂-udledning for vores bygninger i Grønland. Takket være et samarbejde med Nukissiorfiit er det nu muligt her at opgøre data fra 2020 og frem til 2023.

Det er vigtigt for Tusass at kunne dokumentere forbrugsdata til brug for bæredygtighedsarbejdet, også selvom det er data, vi endnu ikke har målsætninger for. Vi kan ikke vurdere nødvendigheden af initiativer, hvis vi ikke har data. Vi har ikke målsætninger for at reducere CO₂-udledning fra vores bygninger, men med data fra 2023 har vi et udgangspunkt, som kan bruges til at fastlægge fremtidige ambitioner om reduktion.

Den samlede CO₂-udledning fra driften af vores bygninger (el og varme) er 2.700.011 kg CO₂ i 2023.

FORBRUG	2023	2022
El MWh	7.459	7.150
Varme MWh	1.773	1.490
Vand M ³	4.426	4.341

Personaleboliger ikke med i opgørelsen; fuld tabel for 2020-2023 kan ses i Dataoversigt

Elektronisk affald

Tusass samarbejder med Stena Recycling om genanvendelse af elektronisk affald. Det gør vi både for at sikre at den del af affaldet, der ikke kan genanvendes, bliver destrueret korrekt, men også for at sikre genanvendelse af ressourcer, der er stigende mangel på globalt.

I 2023 sendte vi i alt 27.261 kg. afsted, hvoraf 22.678,84 – 83,19 % blev genanvendt.

	2023	2022
Affald i kg	27.261	33.095
Indtjening i kr. ⁹	58.032	99.220

Tusass' bilpark

Tusass har ultimo december 2023 115 biler. Det er en relativt stor bilpark, men det er en nødvendighed for at Tusass' medarbejdere kan yde den nødvendige service til både erhvervs- og privatkunder, samt opfylde post- og logistikforpligtelser. Ud af de 115 biler er 28 benzindrevne, 71 dieseldrevne, 11 hybridbiler der kører på benzin og el samt fem rene el-biler.

I 2023 valgte vi at sælge 10 benzinbiler, samtidig med at vi indkøbte én elbil, to hybridbiler og tre dieslbiler. I byer uden vandkraft giver det pt. ikke mening at erhverve elbiler og derfor vil vi fortsat gøre brug af biler, der anvender fossilt brændstof.

Vi har i 2023 brugt estimeret 86.500 L benzin og 160.643 L diesel. Opgjort i CO₂¹⁰ svarer det til hhv. 208.465 og 433.736 kg CO₂. En samlet udledt mængde på 642.201 kg CO₂ fra brændstofforbrug.

	2023	2022
Elbiler	5	4
Hybridbiler (El+Benzin)	11	9
Benzinbiler	28	38
Dieslbiler	71	69

Nedenstående er en samlet opgørelse af vores CO₂-udledning for 2023, baseret på de data, vi har til rådighed.

Der er stadig meget arbejde for os i forhold til at indhente data fra organisationen, sikre validitet og ikke mindst vurdere hvilke områder, vi vil igangsætte initiativer for.

CO ₂ I KG	2023
Radiokædesites	514.319
Bygninger	2.700.011
Biler	642.201
Ialt	3.856.531

⁹ Indtjening udgør her den betaling, Tusass modtager for det elektroniske affald, men medtager ikke de omkostninger, Tusass har ved levering

¹⁰ Vha. data fra Klimakompasset

Stærke netværk og partnerskaber

Stærke netværk og partnerskaber

"For at understøtte den digitale udvikling og kundernes stigende krav til hurtigere og stabile forbindelser, vil Tusass investere i fremtidssikret og bæredygtig teleinfrastruktur. Med stærke netværk mindsker vi risikoen for nedbrud af vores tjenester.

Vi indgår i strategiske partnerskaber med teknologileverandører, hvor dette kan øge sikkerheden, bidrage med stabilitet og reducere omkostninger."

– Uddrag af Tusass' strategi for 2020-2024

I et land som Grønland, med begrænset infrastruktur og store distancer, er internet og mobilforbindelse afgørende for adgang til kontakten med familie og venner, og når man ikke kan køre til andre byer for at besøge sine nærmeste, er en stærk internetforbindelse, der understøtter facetime og andre videoteknologier, nogle gange den eneste mulighed for at se hinanden. For virksomheder er det afgørende for driften af deres forretning at have en effektiv og stabil forbindelse, der sikrer

kontakten til samarbejdspartnere, forretningsforbindelser og kunder.

Infrastruktur og digital udvikling er kernen i Tusass' forretning og det er først når det ikke virker optimalt, at vi som mennesker forstår hvor vigtigt det er for os.

I 2021 indgik Tusass en aftale med spanske Hispasat om leverance af en ny satellit. På grund af samarbejdet med Tusass, blev satellitten opkaldt efter Grønland og døbt Greensat. I 2023 kunne vi så trykke på startknappen til den nye satellitforbindelse, der dækker de områder, der ikke kan nås med søkabelforbindelse eller radiokæde. Det betyder at Østgrønland, Nordgrønland, samt fåreholdere i Sydgrønland får betydeligt mere kapacitet i forhold til tidligere og at forbindelsen er mere stabil.

5G i partnerskab med Ericsson

I samarbejde med Ericsson påbegyndte Tusass i 2022 udrulningen af et trådløst 5G-netværk i Grønland. Mobilt netværk giver mening i en grønlandsk kontekst, fordi nedgravning af kabler og fiber vil være både vanskeligt og

omkostningstungt. Vi har dog mulighed for, nogen steder, at lægge fibernet ned, men det er primært ved nybyggeri hvor fiber kan graves ned i forbindelse med byggemodning.

Med de rette modems giver trådløst 5G en højere hastighed end 4G og udvider dermed mulighederne for at bruge teknologien til at levere internet til både privat- og erhvervs-kunder. I 2022 var vi klar til at teste 5G i de 3 første byer; Narsaq, Maniitsoq og Sisimiut. I 2023 blev det udrullet i de næste syv byer, blandt andet Ilulissat, Qasigiannuit, Nuuk og Nanortalik. Når 5G-netværket er færdigudbygget, vil gevinsten ikke være begrænset til hurtigere og mere stabilt internet. Der vil også være en reel energigevinst, idet 5G yder markant mere kapacitet og datatransport end 4G-teknologien for den samme mængde energi.

Tusass' målsætning for strategiperioden 2020-2024 er at alle husstande, der ønsker det, skal have adgang til internettet. Den målsætning er vi stolte af at have opnået allerede, og ydermere er ca. 83% af befolkningen online via et internetprodukt i 2023.

Digital sikkerhed

Teknologien udvikler sig hele tiden, og det er vigtigt at vi følger med i den udvikling. Der er mange fordele ved den teknologiske udvikling, da den oftest gør vores hverdag nemmere, men den medfører også en række risici, som vi er nødt til at forholde os til - både som virksomheder og som privatpersoner.

Alene i 2021 og 2022, var der over en milliard forsøg på ransomware-angreb¹¹ på virksomheder globalt¹². Det svarer til næsten 1,4 millioner angreb hver eneste dag. Vi kan aldrig beskytte os 100%. mod disse angreb, men vi kan gøre vores bedste for at forudse dem og forberede os på, hvis vi en dag skulle blive ramt, sådan at konsekvenserne begrænses mest muligt.

Tusass har en dedikeret sikkerhedsafdeling, der dækker tre essentielle områder indenfor sikkerhed: Informationssikkerhed, cybersikkerhed og databeskyttelse. I Tusass opbevarer vi mange kundedata og det er vores ansvar at sikre de data. Det er en opgave der kræver at alle ansatte i organisationen er klædt på til opgaven og derfor er en del af ansvaret i sikkerhedsafdelingen at køre awareness-kampagner, der træner vores medarbejdere i at forholde sig kritisk til f.eks. phishing-mails.

Dataetik

Dataetik er i rapporteringshenseende nyt for Tusass, men det er overvejelser om og hensyn til brug af data ikke. I kraft af vores forretningsområde og vores forpligtelser som Selvstyreejet selskab, er databehandling og sikkerhed kritisk for os og vores kunder. Vi har derfor udarbejdet politikker, herunder Code of Conduct, som alle berører dataetik fra forskellige vinkler. Derfor har vi endnu ikke udarbejdet en særskilt dataetikpolitik.

Alle politikker er tilgængelige både internt via vores intranet og eksternt på vores hjemmeside.

I takt med den teknologiske udvikling, arbejder Tusass struktureret og kontinuerligt med at forbedre niveauet for databeskyttelse og informationssikkerhed. Vi ser det som en naturlig del af vores ansvar at beskytte de data, vi håndterer og sikre at de bruges på en sikker og ansvarlig måde, og at vi til enhver tid overholder gældende lovgivning.

For de grupper af medarbejdere, der har adgang til personfølsomme oplysninger, er der etableret klare retningslinjer for arbejdsgange, der involverer data. Derudover indsamler og behandler vi kun de data, der er relevante, passende og begrænset til, hvad der er nødvendigt for vores formål.

Vi implementerer passende tekniske og organisatoriske foranstaltninger for at sikre integriteten, fortroligheden og tilgængeligheden af vores data. Dette inkluderer, men er ikke begrænset til, brug af kryptering, adgangs-kontrol og sikkerhedskopiering af data.

Tusass arbejder for at alle data, som vi håndterer, behandles lovligt, retfærdigt og på en transparent måde.

" Vi skal sikre, at alle personlige data, som vi håndterer, er behandlet lovligt, retfærdigt og på en transparent måde. Vi skal kun indsamle og behandle personoplysninger, der er relevante, passende og begrænset til, hvad der er nødvendigt for vores formål."

- Tusass Code of Conduct

¹¹ Ransomware er en virus, der forhindrer brugere i at få adgang til deres system ved at kryptere filer og kræve en løsesum for at låse systemet op

¹² Statista.com - Ransomware Attempts per Year Worldwide

Sociale- og medarbejderforhold

Medarbejderne er kernen i Tusass

Tusass stræber kontinuerligt efter at være en virksomhed med et stærkt image og høj medarbejdertilfredshed for at tiltrække og fastholde de mest kvalificerede medarbejdere.

Da medarbejdernes indsats udgør fundamentet for virksomhedens succes, ser Tusass arbejds glæde, engagement og trivsel blandt vores medarbejdere som afgørende faktorer for vores forretningsmæssige succes. Vi arbejder for at sikre gode rammer og vilkår for vores medarbejdere, både det fysiske og psykiske arbejdsmiljø. Vi sikrer også, at der altid fokuseres på at udvikle de nødvendige kompetencer hos hver enkelt medarbejder. Både i forhold til deres rolle og den stilling de bestrider, men også så opbygning af kompetencer sker i forhold til afdelingens behov. Kompetenceudvikling er meget mere og andet end kurser og ekstern uddannelse i Tusass. Størstedelen af kompetenceudviklingen sker i udførelsen af det daglige arbejde og tilførsel af nye opgaver. Derfor er sidemandsoplæring og en god faglig dialog mellem leder og medarbejder vigtig for den faglige udvikling af den enkelte, og sikrer at medarbejdere i Tusass bliver klar til at varetage nye opgaver.

Tusass gennemfører hvert år en medarbejdertilfredshedsundersøgelse i samarbejde med Ennova¹⁵. De sidste fire år har arbejds glæden i Tusass ligget omkring 80 (skala 1-100) og igen i 2023 er arbejds glæden på 80, hvilket vi er glade og stolte af.

Arbejds miljø, sikkerhed og sygefravær

Gennem arbejdspladsvurderinger (APV), som gennemføres hvert andet år, sikres de lovpligtige ergonomiske og sikkerhedsmæssige forhold for medarbejderne i Tusass, samt evaluering og opfølgning på det psykiske arbejdsmiljø. Ved ansættelse tilmeldes alle faste medarbejdere virksomhedens helbredsfor sikring, der dækker behandling på private hospitaler i Danmark, misbrugsrådgivning, psykologhjælp og fysioterapi. Vi organiserer aktiviteter til forebyggelse af sikkerheds-, og sundhedsfarer, og sørger for at informere, instruere, samt facilitere relevante uddannelser, kurser og certificeringer for vores medarbejdere.

¹⁵ [Ennova.com](https://www.ennova.com)

I 2023 blev der anmeldt seks arbejdsskader. Antallet har ikke ændret sig betydeligt de sidste fem år, men vi betragter stadig tallet som for højt. Derfor er det et område, vi altid har fokus på og løbende arbejder for at optimere.

Sygefraværet var i 2023 5,4% (inkl. Barns første sygedag), hvilket er en stigning i forhold til tidligere år¹⁴.

Tusass indførte i 2022 processer for at minimere sygefravær, blandt andet gennem samarbejde med nærmeste leder og omsorgssamtaler med den enkelte medarbejder, der skal afklare om fraværet skyldes mistrivsel hos medarbejderen, og hvordan man i så fald afhjælper det. Til det blev der produceret samtale-guides til ledere, således at de kan finde hjælp til at tage, hvad der kan være en svær samtale.

Adfærd på arbejdspladsen

Tusass ønsker at sætte fokus på den gode adfærd på arbejdspladsen, herunder forebyggelse og håndtering af krænkende handlinger. I 2023 gik man i gang med forberedelserne af en workshop for direktører, ledere og medarbejdere i Tusass omkring adfærd, herunder forebyggelse og håndtering af krænkende handlinger på arbejdspladsen, hvis det opstår.

Workshoppen skal sikre, at vores virksomhedspolitik for krænkende handlinger kendes og overholdes:

"Tusass tolererer ingen former for krænkende handlinger, mobning og seksuel chikane på arbejdspladsen og ingen medarbejdere skal acceptere at blive udsat for dette. Tusass vil altid forholde sig til en frembragt problemstilling og håndtere den professionelt og seriøst. Selskabet ønsker at skabe et arbejdsmiljø, der aktivt understøtter de ansattes engagement og arbejdsglæde."

– Uddrag af Tusass' virksomhedspolitik om krænkende handlinger

Workshoppen er planlagt til afholdelse i første kvartal af 2024.

Vi stræber efter de bedste elever

Vi har en ambition om at være den bedste læreplads i Grønland, og et ønske om at styrke unges muligheder for at tage en uddannelse. Som Selvstyre-ejet virksomhed, er det vores pligt at uddanne elever, og skabe de rette kompetencer til et samfund i udvikling.

Tusass tilbyder elevpladser indenfor:

- IT/ elektronik og teknik
- Teknisk anlæg og drift
- Indkøb og logistik
- Post
- Økonomi
- Kundeservice
- Markedsføring og kommunikation

I løbet af 2023 har vi haft 25 elever fordelt på seks forskellige uddannelser. De fordeler sig som følger:

- Akademiuddannelsen:
 - ▶ 4 på linjen Økonomi og Ressourcestyring
 - ▶ 2 på linjen International Transport og Logistik
 - ▶ 2 på linjen International Handel og Markedsføring
 - ▶ 3 datateknielever
 - ▶ 1 mediegrafiker
- 13 butikselever

Den primære udfordring vi står overfor, er manglen på studerende, der søger ind på tekniske uddannelser, herunder mangel på elever, der vælger at uddanne sig som elektronikfagteknikere. Derfor arbejder vi målrettet på at øge interessen for de tekniske uddannelser blandt børn og unge gennem forskellige initiativer, herunder deltagelse i job- og uddannelsesmesser, eller besøger skolerne lokalt hvor vi præsenterer uddannelsesmuligheder i Tusass. Derudover driver vi Coding Class på folkeskoler i Grønland med ambitionen om at vække interessen for teknologi hos eleverne allerede i folkeskolen, så de senere søger ind på tech-uddannelser, og kan blive relevante kandidater til jobs hos os.

Derudover arbejder vi aktivt på at tage imod erhvervspraktikanter fra folkeskolerne, som har en særlig interesse for teknik. Vi har i 2023 haft 10 erhvervspraktikanter i Tusass.

¹⁴ Se dataoversigt på s. 63 for tidligere år

Mangfoldighed

Redegørelse for den kønsmæssige sammensætning af ledelsen

"En mangfoldig arbejdsplads er en arbejdsplads, hvor medarbejdernes forskellighed accepteres og bruges som en styrke. Tusass leverer mange forskellige services og ydelser, og er derfor som virksomhed afhængig af forskellige typer medarbejdere – og ikke mindst ledere."

– Uddrag fra Tusass' virksomhedspolitik for mangfoldighed i ledelsen

Formålet med mangfoldighedspolitikken er at sikre at Tusass prioriterer sammensætningen af medarbejdere og ledelse. Desuden lægges der vægt på, at mangfoldighed bør være en central del af ledelsens fokus, og at initiativer inden for rekruttering, fastholdelse samt karriereudvikling for det underrepræsenterede køn og medarbejdere med lokal tilknytning skal balancere og styrkes.

Tusass' bestyrelse består af fem generalforsamlingsvalgte og tre medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, hvor to ud af fem generalfor-

samlingsvalgte er kvinder. Dette er en fordeling på 40/60 % i forhold til årsregnskabslovens §99b, hvilket betyder at vi har ligelig fordeling af mænd og kvinder i øverste ledelseslag.

Tusass er et Selvstyrejet selskab, og vi har ingen direkte indflydelse på sammensætningen af bestyrelsen. Bestyrelsens sammensætning fastlægges i overensstemmelse med kravene fastlagt i 'Inatsisartut om ligestilling af mænd og kvinder'¹⁵.

Vi har en målsætning om at opnå en procentvis fordeling mellem kønnene på 65/35 % mænd/kvinder i øvrige ledelseslag inden udgangen af 2024. I 2023 havde vi en procentvis fordeling på 74/26 % mænd/kvinder i vores øvrige ledelseslag.

Vi bestræber os på at imødekomme kravet om en mere ligelig kønsfordeling i Tusass¹⁶, men står overfor en udfordring. Som mange andre oplever vores branche en betydelig mangel på arbejdskraft, og rekrutteringen inden for det tekniske felt, særligt hos kvinder som er det

BESTYRELSEN SAMLEDE ANTAL 5

Kønsfordeling i generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer

DIREKTØRGRUPPEN SAMLEDE ANTAL 7

Kønsfordeling i Direktion og Direktørgruppe, øvrig ledelse jf. 99b

ØVRIG LEDELSE SAMLEDE ANTAL 75

Kønsfordeling i øvrig ledelse (alle med personaleansvar under direktørniveau)

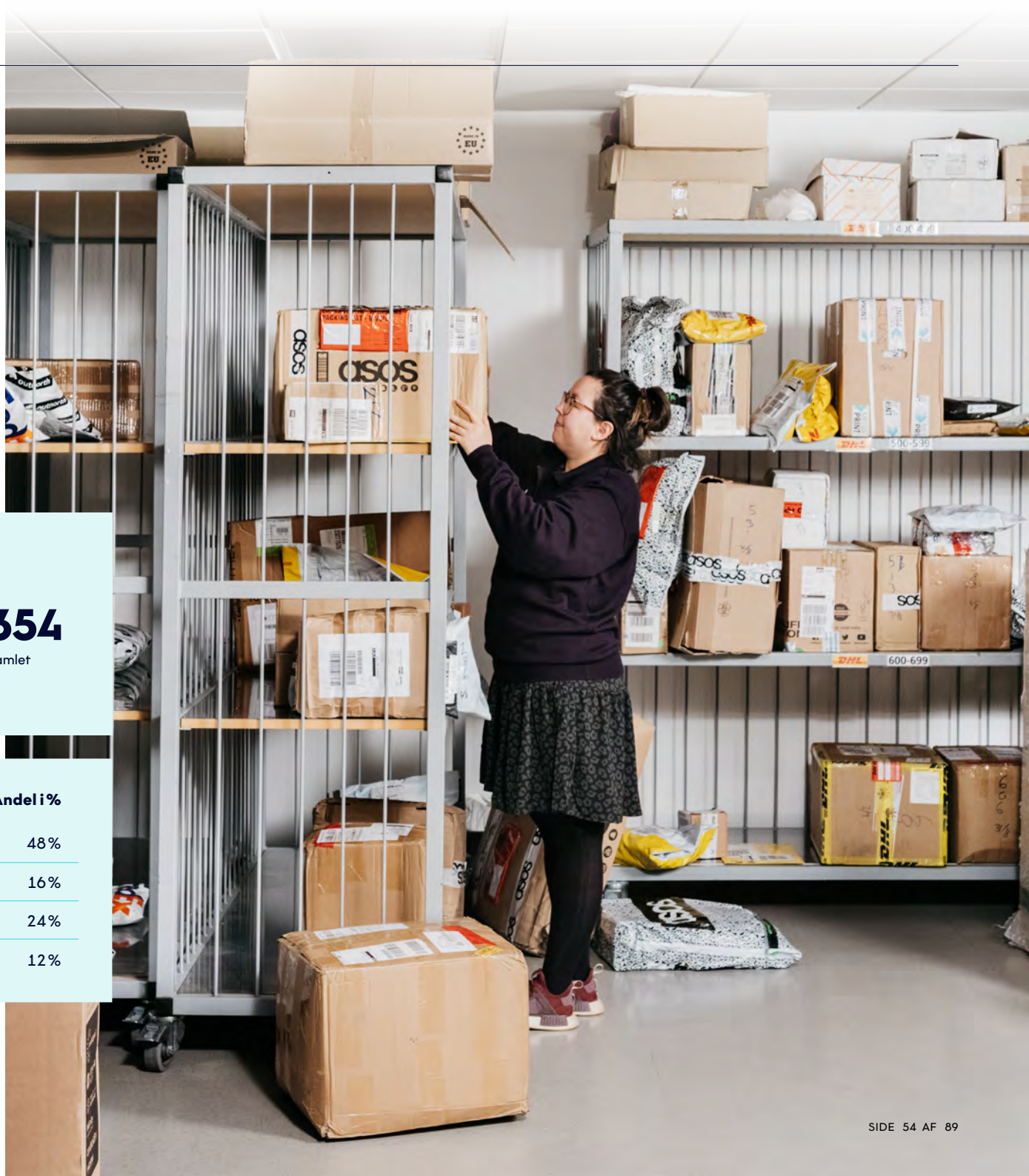
underrepræsenterede køn i vores branche, er udfordrende. Denne udfordring har medført, at vores fokus er på at sikre de nødvendige kompetencer, der skal til for at opretholde driften og sikre forsyningssikkerheden. Det betyder at fokus på kønsammensætningen ikke har ført til nogen resultater i løbet af 2023 på direktionsniveau og øvrig ledelse.

¹⁵ Inatsisartut om ligestilling af mænd og kvinder: [L 03 2013 \(nalunaarutit.gl\)](#)

¹⁶ Årsregnskabslovens §99b; Ved en ligelig kønsfordeling forstås en fordeling på 40/60 pct. af kvinder og mænd

Mangfoldighed

Redegørelse for mangfoldighed i organisationen

FULDTIDSANSATTE

STATUS

74,6%

264 Mænd

25,4%

90 Kvinder

354

Samlet

(Elever ikke medregnet)

ALDER

Andel i %

< 35 år 25%

35 - 60 år 62%

61 år > 13%

(Elever ikke medregnet)

ANCIENTITET

Andel i %

< 5 år 48%

6 - 10 år 16%

11 - 25 år 24%

26 år > 12%

Respekt for menneskerettigheder

Code of Conduct

Ved udgangen af 2023 godkendte Tusass' direktørgruppe en Code of Conduct. Tusass' Code of Conduct sætter rammerne for god adfærd i selskabet og tager udgangspunkt i de politikker og retningslinjer, der er vedtaget i Tusass for at støtte op om de forpligtelser, vi som selskab har i forhold til samfundsansvar.

"Vi har et fælles ansvar for at udvise god forretningsetik gennem åbenhed og ordentlighed, troværdighed og gennemsigtighed, både internt i vores forretning, imellem kolleger, og eksternt mod samarbejdspartnere, leverandører samt forbrugere."

– Uddrag fra Tusass Code of Conduct

Tusass Code of Conduct er ikke statisk, og skal løbende tilpasses omverdenens krav til selskabet, og selskabets kultur med en årlig evaluering. Næste skridt i dette arbejde er at etablere en Supplier Code of Conduct, så vi også stiller krav om god adfærd til vores værdikæde.

En Supplier Code of Conduct skal ligeledes bidrage til, at vi understøtter og lever op til vores virksomhedspolitik for menneskerettigheder:

"... vi forpligter os til kontinuerligt at arbejde for at honorere menneskerettigheder i hele vores værdikæde, så vi gennem vores virksomhed(selskabet) understøtter en positiv tilgang til menneskerettigheder, både hos os selv, vores leverandører og det samfund, vi er en del af!"

– Uddrag fra Tusass Code of Conduct

God forretningsetik

Anti-korruption

Tusass afstår fra alle former for korruption, bestikkelse eller andre former for uetisk adfærd der kan skade Tusass omdømme. Dette afspejles i vores virksomhedspolitik for anti-korruption:

"Tusass driver forretning på en ansvarlig måde og afviser alle former for korruption, bestikkelse eller andre former for uetisk adfærd der kan skade forretningens omdømme. Medarbejdere i Tusass skal til enhver tid agere professionelt og ansvarfuldt på tværs af afdelinger og ved mødet med kunder og øvrige interessenter."

– Uddrag fra Tusass' virksomhedspolitik for anti-korruption

Modtagelse af gaver

Gaver modtaget eller givet som en del af arbejdsrelaterede aktiviteter er underlagt klare retningslinjer. Vores medarbejdere må hverken give eller modtage gaver eller andre fordele, da dette kan opfattes som bestikkelse.

En overtrædelse af disse retningslinjer kan føre til ansættelsesretlige konsekvenser, og i tilfælde af alvorlige lovovertrædelser anmeldes dette

til politiet. Dog tillader vi beskedne taknemmelighedsgaver inden for rimelige grænser i forbindelse med mærkedage.

Alle modtagne gaver returneres eller doneres til velgørende formål.

Interessekonflikter og nepotisme

Personlige interesser må ikke påvirke de beslutninger, der træffes af vores ansatte, herunder f.eks. favorisering af familiemedlemmer eller venner alene baseret på personlige relationer. HR er involveret i alle ansættelser, og fungerer som den objektive part, der skal sikre at der ikke opstår interessekonflikter og nepotisme. Ligeledes involveres indkøbsafdelingen i alle indkøb, og sikrer at der tages hånd om evt. inhabilitet ifm. indgåelse af aftaler.

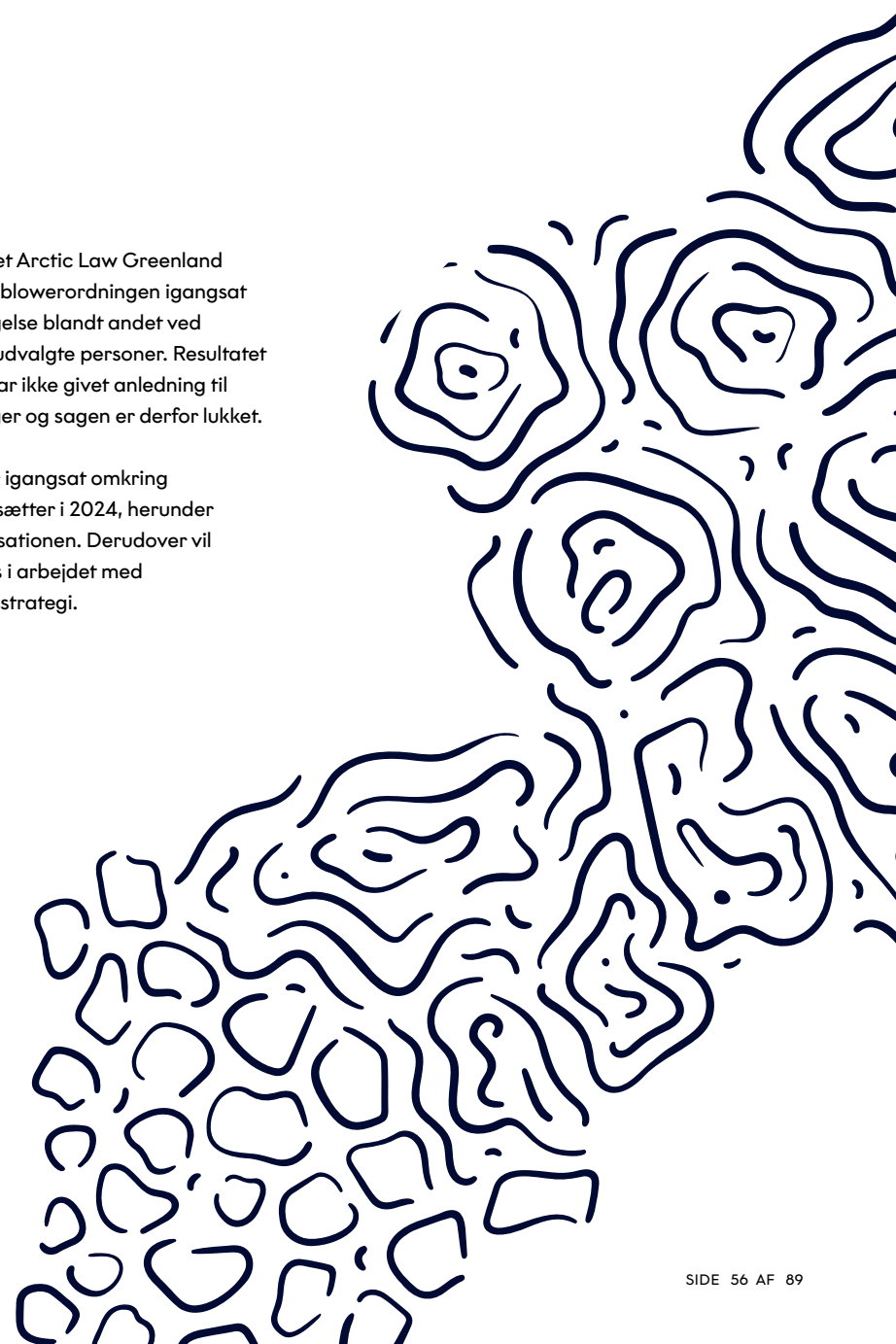
Whistleblowerordning

Vi har en whistleblowerordning, der giver vores ansatte, bestyrelsesmedlemmer og øvrige interessenter mulighed for anonymt at indberette personer med tilknytning til virksomheden, i tilfælde af eller mistanke om overtrædelser begået i vores forretning.

I 2023 modtog vi én indberetning gennem whistleblowerportalen. Indberetningen er blevet håndteret via Tusass' whistlebloweraftale

med advokatfirmaet Arctic Law Greenland og de har jf. whistleblowerordningen igangsat en uvildig undersøgelse blandt andet ved fokusinterviews af udvalgte personer. Resultatet af undersøgelsen har ikke givet anledning til yderligere handlinger og sagen er derfor lukket.

De initiativer der er igangsat omkring anti-korruption fortsætter i 2024, herunder workshops i organisationen. Derudover vil emnerne inddrages i arbejdet med ny bæredygtighedsstrategi.

Bæredygtighedsrelaterede risici

Bæredygtighedsrelaterede risici

I Tusass monitorerer vi risici relateret til bæredygtighedsemner, og har aktivt taget stilling til, hvordan vi handler på dem:

Arbejdstagerrettigheder og menneskerettigheder

Risikobeskrivelse

Et dårligt arbejdsmiljø kan have en negativ påvirkning på medarbejderes sundhed, trivsel og præstationer. Det kan føre til at man ikke kan opretholde en effektiv drift og det kan have økonomiske konsekvenser for virksomheden.

Derudover kan brud på menneskerettigheder have alvorlige konsekvenser for både medarbejdere og virksomhed, og derfor er det vigtigt at arbejde mod at forhindre brud på menneskerettigheder i værdikæden.

Mitigerende handlinger

Der arbejdes kontinuerligt på at skabe et sundt og sikkert arbejdsmiljø gennem flere formaliserede redskaber. Dette sikres gennem interne informationsplatforme, retningslinjer, arbejdspladsvurderinger og årlige medarbejderudviklingssamtaler, samt medarbejdertrivselsundersøgelser.

Vores Code of Conduct definerer ligeledes rammerne for et godt og trygt arbejdsmiljø og bidrager bl.a. til at forebygge negative påvirkninger på menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption.

Mangfoldighed

Risikobeskrivelse

I vores branche er det generelt en udfordring at leve op til §99b for den kønsmæssige sammensætning af ledelsen. Dette kan medføre flere risici, herunder et dårligt image og deraf afledt udfordre Tusass' rekrutteringsmuligheder.

Mitigerende handlinger

Vi sikrer gennem politikker og adfærd lige muligheder for mænd og kvinder i forhold til uddannelse og forfremmelser og dermed arbejder løbende med flere tiltag for at sikre en mangfoldig arbejdsplads.

Miljø og klima

Risikobeskrivelse

Verden over er der fokus på klimaforandringer, og det fokus kommer blandt andet til udtryk som regulatoriske ændringer. Med ny regulering kan vi blive begrænset i nogle aktiviteter, hvor vi skal bruge flere ressourcer på rapportering og dokumentation.

Herudover kan de egentlige klimaforandringer også skabe ændrede arbejdsvilkår for os som virksomhed: anlægssæsonen oplever større vejrsving end normalt, voldsomme storme som påvirker modtagerstationer, bliver mere hyppige, osv.

Mitigerende handlinger

Der arbejdes kontinuerligt på at sikre, at miljø og klimahensyn integreres i projekter og på at udvikle, teste og afprøve nye metoder for at øge andelen af vedvarende energi i vores produktion. Herudover arbejdes der også intensivt på at formulere en ny bæredygtighedsstrategi, som skal fungere som det forudgående arbejde til fremtidig compliance med EU-regulativerne omkring ESC-rapportering. Slutteligt arbejdes der i alle projekter med at sikre resiliens i vores netværk, så det kan modstå arktisk vind og vejr.

Anti-korruption

Risikobeskrivelse

Korruption er et globalt problem og kan have alvorlige konsekvenser. Tusass samarbejder med store internationale virksomheder og kan derfor, uden at ville det, blive associeret med virksomheder, involveret i forskellige typer af korruption. Internt i Grønland er den største trussel interessekonflikter og nepotisme, hvilket kan skade vores image og dermed vores forretning.

Mitigerende handlinger

Tusass tager aktivt afstand fra alle former for korruption og oplyser om dette i vores politik og ved workshops internt i organisationen. Overtrædelse heraf kan medføre ansættelsesretlige konsekvenser for de involverede og ved alvorlige, strafbare forhold anmeldes dette til politiet. Ved mistanke om overtrædelse kan indberetninger ske via Tusass' whistleblowerordning.

2024 indsatser

Dobbelt Væsentlighedsanalyse og Bæredygtighedsstrategi 2024

I 2024 påbegyndes arbejdet med etablering af en ny bæredygtighedsstrategi. For at sikre at indsatsområder og initiativer er de væsentligste for både Tusass og vores omgivelser, vil alle bæredygtighedsemner og relaterede initiativer blive vurderet ud fra det dobbelte væsentlighedsperspektiv. Dette kan betyde at nogle af de initiativer, vi har rapporteret på de seneste år, bliver vurderet ikke væsentlige og erstattet af nye og mere Tusass-specifikke initiativer.

Som flere andre virksomheder i Grønland, har Tusass valgt at arbejde med EU-direktivet CSRD, inden vi lovmæssigt er forpligtiget til det. Det giver mening for os at bruge tiden frem til at CSRD erstatter det nuværende direktiv om ikke-finansiell rapportering, til at gøre os bekendte med processerne og de mange krav, således at vi er klar, når lovgivningen træder i kraft.

De første skridt mod compliance med CSRD og grundkravet om en dobbelt væsentlighedsanalyse er taget i 2023. Her blev gennemført en interessentanalyse med fokus på ESG. Resultatet af denne analyse var afsæt for en workshop afholdt med direktørgruppen. Formålet var at få gruppens input på væsentligheden af de bæredygtighedsemner, der blev vurderet i interessentanalysen.

I 2024 fortsætter arbejdet med resultaterne fra både interessentanalyse og workshop. Blandt andet skal et større arbejde for at afklare organisationens data og dennes validitet igangsættes – også for at kunne fastsætte initiativer for den kommende bæredygtighedsstrategi, som bliver gældende fra 2025.

Et bæredygtigt fællesskab

Vi skaber værdi for samfundet

Tusass støtter hvert år projekter og aktiviteter, der skaber værdi og fremmer brugen af informations- og kommunikationsteknologi i Grønland. Støtten kan gives i form af de kompetencer vi har, ydelser og produkter som vi sælger og sponsorater af økonomisk karakter.

Tusass Music – En platform for grønlandsk musik

I december 2023 lancerede Tusass musikstreamingtjenesten 'Tusass Music', der skal bidrage til at bane vejen for grønlandsk musik, musikkunstnere samt grønlandsk kultur gennem en streamingplatform. Musik af etablerede og nytillkomne kunstnere, skal have en sikker platform, hvor de trygt kan udgive og dele deres musik og distribuere grønlandsk musik til alle.

Et abonnement ved streamingtjenesten koster 49 kr. om måneden og overskuddet føres tilbage til de grønlandske musikere. Pr. 31. december 2023 havde ca. 5.000 kunder i både Grønland og Danmark tegnet abonnement.

"Tusass Music er en digital skattekasse med Grønlands musikalske fælles arv, nutid og fremtid. Et sted, hvor der er plads til al slags grønlandsk musik. Tusass Music skal være med til at bevare grønlandsk musik, der er produceret flere år tilbage, men Tusass Music er også lavet for den nuværende samt fremtidige musik. Musik af nyere og nuværende kunstnere, der skal have en sikker platform, hvor de trygt kan udgive og dele deres musik."

– Nikolaj Christoffersen,
Kommerciel Direktør i Tusass

Neriuffik – Landsindsamling til Kræftens bekæmpelse

Når Kræftens Bekæmpelse i Grønland afholder deres årlige landsindsamling til kampen mod kræft, er Tusass klar til at bidrage. Vi har siden Neriuffiks allerførste indsamlingsarrangement i Grønland sørget for, at der er et callcenter, som alle kan ringe ind til for at give et bidrag og støtte indsamlingen.

tusass stafeti

Powered by

"Vi er glade for at kunne bidrage med callcenteret til den årlige landsindsamling. Tusass har nu sponsoreret Call centeret i flere år, og det er en begivenhed vi fortsat gerne støtter og hjælper. Kræft er en forfærdelig sygdom, og alle på rørt af det kan have brug for en hjælpende hånd. Call centeret er vores hjælpende hånd."

— Kristian Reinert Davidsen,
Afgående administrerende direktør

Frimærke med tillægsværdi

Tusass udgiver omkring 24 nye frimærker om året. Ét af disse frimærker er helt særligt. Der er nemlig en god tradition for, at der én gang årligt udgives et frimærke til fordel for et godt kulturelt eller socialt formål. For snart tre år siden valgte Tusass, at det gode formål for året 2021 var de fire grønlandske huse i Danmark. Det skete som en stor anerkendelse af husenes mangeårige arbejde, samt husenes indsats for at udbrede kendskabet til Grønland. Hvert af de fire grønlandske huse har i november og december 2023 fået overrakt en check på DKK 25.000.

I 2023 valgte Tusass at frimærket med tillægsværdi skulle være til fordel for Det Grønlandske Patienthjem i Danmark.

Aftat – Grønlands uddannelsesnet

Tusass leverer og supporterer Grønlands uddannelsesnet, Aftat, til alle uddannelsesinstitutioner under Naalakkersuisut via en indgået fastprisaftale. Aftat er et netværk, som forsyner folkeskoler, erhvervs-, og videregående uddannelser i Grønland med internet. Vi sikrer skolerne i hele landet hurtigere forbindelser, hvilket åbner op for flere muligheder, som f.eks. fjernundervisning, der styrker elevernes muligheder for at tilgå uddannelse.

Tusass stafeti – Powered by DHL

Tusass kunne i sommeren 2023 gennemføre sit 11. motionsløbsarrangement i Nuuk. Med over 1.100 deltagere var der hold fra mange forskellige virksomheder, samt dem der ville danne hold med venner, familie og endda børn. Som udgangspunkt er stafetten et årligt tilbagevendende arrangement, hvor et stort antal deltagere står klar til en dag med motion, sundhed og fællesskab.

Vi er stolte over at sætte rammerne for, at medarbejdere fra grønlandske virksomheder, deres venner, familie og børn kan samles om et sundhedsfremmende initiativ.

"... Det er så fedt at se så mange være med - både til at løbe og til at heppe på sidelinjen. Det er vores største event i løbet af året, og vi bruger rigtig meget tid på planlægningen. Vi vil gerne gøre Tusass stafeti til en begivenhed alle nyder at være til og deltage i. Der har været rigtig god stemning, og det gør det kun sjovere for os at lave Tusass Stafeti hvert år. Tak for at i alle er med til at skabe en god oplevelse."

— Arnaalaa Johansen, marketingskoordinator og planlægger af eventet i Tusass

Dataoversigt

Dataoversigt, som er beskrevet igennem rapporten, inddelt i miljø-, sociale- og ledelsesdata (ESG).

Environment - miljødata							Social - sociale data						
	Enhed	2023	2022	2021	2020	2019		Enhed	2023	2022	2021	2020	2019
Generator produceret, RKS ¹⁷ (fossilt brændstof)	MWh	504,9	439,9	44,1 ¹⁸	580,5	-	Fuldtidsarbejdsstyrke	FTE	344	359	369	372	380
Vedvarende energi produceret RKS	MWh	113,6	92,9	1,5 ¹⁸	111,5	-	Arbejdsglæde / medarbejdertilfredshed	Indeks	80	80	82	84	80
Samlet produktion RKS	MWh	618,3	532,3	45,6 ¹⁸	692	-	Arbejdsskader	Antal	6	6	7	0	7
Fossilt brændstof (Diesel)	L	190.488,5	215.115,9	18.496,12	-	-	Sygefravær (inkl. barnsyg dage)	FTE/%	5,4	4,8	4,3	4,3	4,1
Fossilt brændstof RKS	%	81,6	82,6	79	84	-	Studerende	Antal	25	23	28	23	28
Vedvarende energi RKS	%	18,4	17,4	21	16	-							
Elforbrug bygninger (incl. Solcelleanlæg i Aasiaat)	MWh	7.459	7.150,1	6.808,6	6.916,8	-	Governance - ledelsesdata						
Varmeforbrug bygninger	MWh	1.772,9	1.489,5	2.095,8	1.312	-	Generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer	%	40/60	40/60	40/60	40/60	40/60
Vandforbrug bygninger	M ³	4.426,3	4.340,7	4.623	6.044	-	Øvrig ledelse jf. 99b	%	86/14	88/12	75/25	75/25	71/29
I alt CO ₂	Kg	3.856.531	-	-	-	-	Øvrige ledelse, u. direktørniveau	%	73/27	74/26	70/30	73/27	68/32
Elektronisk affald	Ton	27,3	33	8,9	14,4	9,7	Whistleblowerordning	Antal	1	0	0	0	-
Elbiler	Antal	5	4	1	-	-							
Hybridbiler	Antal	11	9	-	-	-							
Øvrige biler	Antal	99	116	-	-	-							

¹⁷ RKS = Radiokæde stationer

¹⁸ Data dækker kun en del af året pga. fejl i måleudstyr

Årsregnskab 2023

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023 for Tusass A/S. Årsregnskabet er udarbejdet efter årsregnskabsloven, som gældende i Grønland.

Årsregnskabet giver efter vores opfattelse et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2023 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i selskabets aktiviteter og økonomiske forhold, årets resultat og af selskabets finansielle stilling samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som selskabet står over for.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Nuuk, d. 9. april 2024

Direktion

Toke Binzer

Administrerende direktør

Jonas Hasselriis

Vicedirektør

Bestyrelse

Ulrik Blidorf

Siulittaasoq og uafhængigt bestyrelsesmedlem

Inaluk Malene Brandt

Siulittaasup tullia og uafhængigt bestyrelsesmedlem

Egalunnguaq Abel Kristiansen

Uafhængigt bestyrelsesmedlem

Maja Mathilde Motzfeldt-Haahr

Uafhængigt bestyrelsesmedlem

Kim Kylesbech Larsen

Uafhængigt bestyrelsesmedlem

Kim Hammond Zinck

Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem

Lars Holm Hansen

Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem

Benedikta Kristina Naamansen

Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kapitalejerne i Tusass A/S

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2023 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023 i overensstemmelse med årsregnskabsloven, som gældende i Grønland.

Vi har revideret årsregnskabet for Tusass A/S for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2023, der omfatter anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse, egenkapitalopgørelse og noter ("regnskabet").

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Grønland. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit Revisors ansvar for revisionen af regnskabet. Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med International Ethics Standards Board for Accountants' internationale retningslinjer for revisors etiske adfærd (IESBA Code) og de yderligere etiske krav, der er gældende i Grønland, ligesom vi

har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav og IESBA Code. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om regnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af regnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med regnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven, som gældende i Grønland.

Baseret på det udførte arbejde er det vores

opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabsloven krav, som gældende i Grønland. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Ledelsens ansvar for regnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven, som gældende i Grønland. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et regnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af regnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af regnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion.

Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Grønland, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af regnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Grønland, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilside-sættelse af intern kontrol.

- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i regnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.

- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af regnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om regnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Hellerup, den 9. april 2024

PricewaterhouseCoopers

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 33 77 12 31

Tue Stensgård Sørensen

Statsautoriseret revisor
mne32200

Jess Kjær Mogensen

Statsautoriseret revisor
mne21360

Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Årsrapporten for Tusass A/S er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for regnskabsklasse D som gældende i Grønland. Anvendt regnskabspraksis er uændret i forhold til sidste år.

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde selskabet, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når selskabet som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå selskabet, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

I resultatopgørelsen indregnes indtægter og omkostninger med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser indregnes i resultatopgørelsen som finansielle indtægter eller finansielle omkostninger.

Omregning af fremmed valuta

Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Tilgodehavender, gældsforpligtelser og andre monetære poster i fremmed valuta, som ikke er afregnet på balancedagen, omregnes til balancedagens valutakurs. Valutakursdifferencer, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen henholdsvis balancedagens kurs, indregnes i resultatopgørelsen som finansielle poster. Anlægsaktiver, der er købt i fremmed valuta, omregnes til historiske kurser.

Anvendt regnskabspraksis

Resultatopgørelsen

Nettoomsætning

Omsætningen omfatter værdien af årets leverede ydelser og varer med fradrag af prisnedslag, der er direkte forbundet med salget. Ydelser omfatter indtægter fra trafik og abonnemeter, samtrafik og roaming, udleje af faste kredsløb, netttjenester, tv-distribution samt oprettelses- og installationsindtægter. Varer omfatter kundeplaceret udstyr, mobiltelefoner mv.

De væsentligste indtægtskilder indregnes i resultatopgørelsen som følger:

- indtægter fra telefoni indregnes på det tidspunkt, hvor samtalen foretages.
- salg af forudbetalte abonnemeter, som for eksempel taletid, udskydes og indtægtsføres i takt med forbruget.
- indtægter fra udleje af faste kredsløb indregnes over lejeperioden.
- indtægter fra abonnemeter og forbrug-suafhængige tjenester til fast pris indregnes over abonnementets løbetid.

- indtægter vedrørende salg af udstyr indregnes på leveringstidspunktet. Indtægter vedrørende vedligeholdelse af udstyr indregnes over kontraktens løbetid.
- indtægter vedrørende postaktiviteter indregnes ved salgstidspunktet.
- Igangværende arbejder for fremmed regning indregnes i nettoomsætningen i takt med, at produktionen udføres, hvorved nettoomsætningen svarer til salgsværdien af det i regnskabsåret udførte arbejde (produktionsmetoden).

Anlægsproduktion

Produktion af anlæg til egne formål svarer til de medgåede omkostninger, som er udgiftsført under de respektive omkostningsposter.

Værdien af anlægsproduktionen opgøres og består af de direkte medgåede omkostninger til løn inklusiv IPO-tillæg, hvorimod ydelser leveret af underleverandører ikke indregnes, men aktiveres direkte.

Andre driftsindtægter og driftsomkostninger

Andre driftsindtægter og driftsomkostninger omfatter indtægter og omkostninger af sekundær karakter i forhold til selskabets hovedaktiviteter, herunder fortjeneste og tab ved afhændelse af immaterielle såvel som materielle anlægsaktiver, der opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgskomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet.

Omkostninger til vareforbrug og fremmede tjenesteydelser

Omkostninger til vareforbrug og fremmede tjenesteydelser omfatter omkostninger, der afholdes for at opnå årets nettoomsætning. Herunder indgår direkte og indirekte omkostninger til hjælpematerialer.

Under omkostninger til vareforbrug og fremmede tjenesteydelser indregnes afregninger til andre teleselskaber, postaktiviteter og øvrige vareforbrug, som kan være udstyr der videresælges eller vedligeholdes.

Andre eksterne omkostninger

Andre eksterne omkostninger omfatter omkostninger til salg, reklame, administration, lokaler, tab på debitorer mv.

Under andre eksterne omkostninger indregnes tillige omkostninger vedrørende udviklingsprojekter, der ikke opfylder kriterierne for

indregning i balancen. Endvidere indregnes hensættelser til tab på igangværende arbejder for fremmed regning.

Finansielle poster

Finansielle poster omfatter renteindtægter og renteudgifter, realiserede og urealiserede kursgevinster og -tab vedrørende tilgodehavender, gældsforpligtelser og transaktioner i fremmed valuta mv.

Skat

Årets skat, som består af årets aktuelle skat og ændring af udskudt skat, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til årets resultat, og direkte på egenkapitalen med den del, der kan henføres til posteringer direkte på egenkapitalen.

Der er i Grønland skattemæssigt fradrag for udbytte. Den skattemæssige værdi af det i årsregnskabet afsatte udbytte posteres derfor i overensstemmelse med ovenstående direkte på egenkapitalen.

Aktuelle skatteforpligtelser indregnes i balancen opgjort som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst.

Udskudt skat indregnes og måles efter den balanceorienterede gældsmetode af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssige og skattemæssige værdier af aktiver og forpligtelser. Den skattemæssige værdi af

aktiverne opgøres med udgangspunkt i den planlagte anvendelse af det enkelte aktiv.

Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede skattemæssige underskud, indregnes i balancen med den værdi, hvortil aktivet forventes at kunne realiseres, enten ved modregning i udskudte skatteforpligtelser eller som nettoskatteaktiver.

Anvendt regnskabspraksis

Balancen

Immaterielle anlægsaktiver

Immaterielle anlægsaktiver måles til anskaffelsespris/kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen, omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen samt omkostninger til klargøring af aktivet indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. For egenfremstillede aktiver omfatter kostprisen direkte og indirekte omkostninger til materialer, komponenter, underleverandører og lønninger.

IT-software afskrives lineært over en brugstid på 2-5 år.

Immaterielle anlægsaktiver nedskrives til genindvindingsværdi, såfremt denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Materielle anlægsaktiver

Grunde og bygninger, produktionsanlæg og maskiner samt andre anlæg, driftsmateriel og inventar måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Der afskrives ikke på grunde.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen, omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen

samt omkostninger til klargøring af aktivet indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. For egenfremstillede aktiver omfatter kostprisen direkte og indirekte omkostninger til materialer, komponenter, underleverandører og lønninger.

Afskrivningsgrundlaget er kostpris med fradrag af forventet restværdi efter afsluttet brugstid. Der foretages lineære afskrivninger baseret på følgende vurdering af aktivernes forventede brugstider:

Bygninger	10-50 år
Teleanlæg og maskiner	3-10 år
Søkabel	25 år
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	3-7 år

For beboelsesbygninger er indsat en skønnet scrapværdi.

Software, der er integreret med centraludstyr og lign., aktiveres og afskrives over samme periode som de underliggende aktiver.

Beholdninger af materiel til anlægsproduktion værdiansættes til den laveste værdi af det vejede gennemsnit af anskaffelsesprisen og nettorealiseringsværdien.

Materielle anlægsaktiver nedskrives til genindvindingsværdi, såfremt denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Scrapværdier revurderes årligt.

Kapitalandel i dattervirksomhed og associeret virksomhed

Kapitalandele i dattervirksomhed og associeret virksomhed indregnes og måles efter den indre værdis metode (equity-metoden), hvilket indebærer, at kapitalandelene måles til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes opgjorte regnskabsmæssige indre værdi, jf. beskrivelsen ovenfor under koncernregnskab, med tillæg eller fradrag af uafskrevet positiv henholdsvis negativ goodwill og med fradrag eller tillæg af urealiserede koncerninterne fortjenester og tab.

I resultatopgørelsen indregnes moderselskabets andel af virksomhedernes resultat efter eliminering af urealiserede koncerninterne fortjenester og tab.

Nettoopskrivning af kapitalandele i dattervirksomhed og associeret virksomhed overføres til reserve for nettoopskrivning af kapitalandele i det omfang, den regnskabsmæssige værdi overstiger kostprisen.

Andre værdipapirer og kapitalandele

Andre værdipapirer omfatter unoterede aktier, der måles til kostpris.

Varebeholdninger

Posten består af varebeholdning af handelsvarer og måles til det vejede gennemsnit af anskaffelsespris eller nettorealiseringsværdi, hvis denne er lavere. Der foretages nedskrivning på ukurante varer, herunder langsomt omsættelige varer.

Anskaffelsespris for handelsvarer omfatter fakturapris.

Nettorealiseringsværdi for varebeholdninger opgøres som forventet salgspris med fradrag af færdiggørelsesomkostninger og omkostninger, der skal afholdes for at effektivere salget.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi, med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af forventede tab.

Periodeafgrænsningsposter, aktiv

Periodeafgrænsningsposter indregnet under

aktiver omfatter afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi.

Egenkapital

Udbytte indregnes som en gældsforpligtelse på tidspunktet for vedtagelse på generalforsamlingen. Det foreslåede udbytte for regnskabsåret vises som en særskilt post under egenkapitalen.

Andre hensatte forpligtelser

Andre hensatte forpligtelser omfatter forventede omkostninger til reetablering af naturområder, tab på igangværende arbejder mv.

Når det er sandsynligt, at de totale omkostninger vil overstige de totale indtægter på et igangværende arbejde for fremmed regning, hensættes til dækning af det samlede tab, der påregnes på det pågældende arbejde.

Andre finansielle forpligtelser

Andre finansielle forpligtelser indregnes til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi.

Periodeafgrænsningsposter, passiv

Periodeafgrænsningsposter indregnet under forpligtelser omfatter modtagne indtægter til resultatføring i efterfølgende regnskabsår.

Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi.

Anvendt regnskabspraksis

Pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelsen for selskabet præsenteres efter den indirekte metode og viser pengestrømme vedrørende drift, investeringer og finansiering samt selskabets likvider ved årets begyndelse og slutning.

Pengestrømme vedrørende driftsaktivitet opgøres som driftsresultatet reguleret for ikke-kontante driftsposter, ændring i driftskapital samt betalt selskabsskat.

Pengestrømme vedrørende investeringsaktiviteter omfatter betalinger i forbindelse med køb og salg af virksomheder og aktiviteter samt køb og salg af immaterielle, materielle og finansielle anlægsaktiver.

Pengestrømme vedrørende finansieringsaktiviteter omfatter ændringer i størrelse eller sammensætning af selskabets aktiekapital og omkostninger forbundet hermed, samt optagelse af lån, afdrag på rentebærende gæld samt betaling af udbytte til selskabsdeltagerne.

Likvider omfatter likvide beholdninger og kortfristede værdipapirer med ubetydelig kursrisiko med fradrag af kortfristet bankgæld.

Nøgletal

Nøgletal er udarbejdet i overensstemmelse med Den Danske Finansanalytikerforenings "Anbefalinger & Nøgletal 2015".

EBITDA

Resultat før afskrivninger, renter og skat

EBIT

Resultat før renter og skat
(resultat af primær skat)

Bruttomargin

Bruttoresultat x 100/Nettoomsætning

EBITDA-margin

EBITDA x 100/Nettoomsætning

EBIT-margin

EBIT x 100/Nettoomsætning

Egenkapitalens forrentning (ROE)

Årets resultat x 100/Gennemsnitlig egenkapital

ROIC

Årets resultat x 100/Investeret kapital

Finansiel gearing

Rentebærende nettogæld x 100/Egenkapital

Rentebærende nettogæld

Rentebærende gæld - likvider

Soliditetsgrad

Egenkapital x 100/Balancesum

Net working capital

Omsætningsaktiver – kortfristet gæld

Gennemsnitligt antal medarbejdere

Gennemsnitligt antal fuldtidsansatte (årsværk) er udregnet efter normtimer. (ATP metoden kan ikke anvendes i Grønland).

Lønsum

A-indkomst og pensionsindbetalinger til medarbejderne (eksklusiv elever)

Resultatopgørelse

01. januar – 31. december 2023

Note	(tkr.)	2023	2022
1	Nettoomsætning	823.602	794.967
	Anlægsproduktion	13.790	7.591
	Andre driftsindtægter	13.656	14.754
2	Omkostninger til vareforbrug og fremmede tjenesteydelser	(120.299)	(98.626)
3	Andre eksterne omkostninger	(228.036)	(241.051)
	Bruttofortjeneste	502.713	477.635
4	Personaleomkostninger	(186.759)	(188.269)
5	Afskrivninger	(148.017)	(140.267)
	Andre driftsomkostninger	(3.391)	(3.268)
	Resultat af primær drift	164.546	145.831
	Resultat efter skat i associeret virksomhed	309	343
	Driftsresultat	164.855	146.174
6	Finansielle indtægter	3.004	301
7	Finansielle omkostninger	(2.468)	(3.415)
	Resultat før skat	165.391	143.060
8	Skat af årets resultat	(41.361)	(26.712)
	Årets resultat	124.030	116.348
	Forslag til resultatdisponering:		
	Udbytte for regnskabsåret	87.600	87.600
	Overført overskud eller underskud	36.121	28.405
	Regulering af reserve for nettoopskrivning	309	343
	Disponeret i alt	124.030	116.348

Balance Aktiver

31. december 2023

Note	(tkr.)	2023	2022
	IT-software	11.823	11.420
	Immaterielle anlægsaktiver under udvikling	5.312	1.661
9	Immaterielle anlægsaktiver	17.135	13.081
	Bygninger	284.774	292.288
	Teleanlæg	826.658	747.968
	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	32.498	33.345
	Materielle anlægsaktiver under udførelse	180.277	99.934
10	Materielle anlægsaktiver	1.324.207	1.173.535
	Kapitalandele i associeret virksomhed	6.942	6.633
	Andre værdipapirer og kapitalandele	320	320
11	Finansielle anlægsaktiver	7.262	6.953
	Anlægsaktiver i alt	1.348.604	1.193.569
	Varebeholdninger	23.735	22.190
	Tilgodehavender fra salg	58.126	62.834
	Andre tilgodehavender	22.750	18.957
12	Periodeafgrænsningsposter	20.271	108.972
	Tilgodehavender	101.147	190.763
	Likvide beholdninger	199.849	177.559
	Omsætningsaktiver i alt	324.731	390.512
	Aktiver i alt	1.673.335	1.584.081

Balance Passiver

31. december 2023

Note	(tkr.)	2023	2022
13	Aktiekapital	150.000	150.000
	Overkursfond	180.357	180.357
	Reserve for nettoopskrivning	1.850	1.541
	Overført overskud	888.742	830.721
	Foreslået udbytte for regnskabsåret	87.600	87.600
	Egenkapital i alt	1.308.549	1.250.219
14	Udskudt skat	183.515	185.227
	Andre hensatte forpligtelser	1.750	1.500
14	Hensatte forpligtelser i alt	185.265	186.727
	Offentlige lån	1.701	1.701
	Gæld, Realkreditinstitutter	10.258	10.825
15	Langfristede gældsforpligtelser	11.959	12.526
15	Kortfristet del af langfristet gæld	567	549
	Modtagne forudbetalinger fra kunder	362	427
	Leverandører af varer og tjenesteydelser	50.054	42.085
	Selskabsskat	21.160	13.817
	Anden gæld	68.178	58.019
	EU-tilskud	27.241	19.712
	Kortfristede gældsforpligtelser	167.562	134.609
	Gældsforpligtelser i alt	179.521	147.135
	Passiver i alt	1.673.335	1.584.081
17	Pantsætninger og eventualforpligtelser m.v.		
18-20	Øvrige noter		

Egenkapitalopgørelse

31. december 2023

(tkr.)	Aktiekapital	Overkursfond	Nettoposkrivning af kapitalandele	Overført resultat	Foreslået udbytte for regnskabsåret	I alt
Egenkapital 01.01.2022	150.000	180.357	1.198	779.100	87.600	1.198.255
Udloddet udbytte vedr. 2021	0	0	0	0	(87.600)	(87.600)
Skatteværdi af afsat udbytte for 2022	0	0	0	23.214	0	23.214
Årets resultat	0	0	343	28.405	87.600	116.348
Egenkapital 31.12.2022	150.000	180.357	1.541	830.721	87.600	1.250.219
Egenkapital 01.01.2023	150.000	180.357	1.541	830.721	87.600	1.250.219
Udloddet udbytte vedr. 2022	0	0	0	0	(87.600)	(87.600)
Skatteværdi af afsat udbytte for 2023	0	0	0	21.900	0	21.900
Årets resultat	0	0	309	36.121	87.600	124.030
Egenkapital 31.12.2023	150.000	180.357	1.850	888.742	87.600	1.308.549

Pengestrøms- opgørelse for 2023

Note	(tkr.)	2023	2022
	Resultat af primær drift	164.546	145.831
	Afskrivninger	148.017	140.267
	Gevinst/tab på materielle anlægsaktiver	(2.646)	0
16	Ændring i driftskapital	35.239	(8.520)
	Pengestrømme fra drift før finansielle poster	345.156	277.578
	Renteindbetalinger og lignende indbetalinger	3.004	301
	Renteudbetalinger og lignende udbetalinger	(2.468)	(3.415)
	Pengestrømme fra ordinær drift	345.692	274.464
	Betalt selskabsskat	(13.799)	0
	Pengestrømme fra driftsaktivitet	331.893	274.464
	Køb af immaterielle og materielle anlægsaktiver	(228.091)	(113.970)
	Salg af materielle anlægsaktiver	6.637	6.137
	Pengestrømme fra investeringsaktivitet	(221.454)	(107.833)
	Afdrag på langfristede gældsforpligtelser	(549)	(724)
	Udbetalt udbytte	(87.600)	(87.600)
	Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	(88.149)	(88.324)
	Ændring i likvider	22.290	78.307
	Likvide midler Primo	177.559	99.252
	Likvide midler Ultimo	199.849	177.559

Noter

01 Netfomsætning	(tkr.)	2023	2022
Fastnettelefoni		4.698	13.941
Internet privat		155.644	151.199
Mobiltelefoni og mobilt internet		272.354	246.965
Internet business		103.835	106.006
IT services og servicetjenester		187.703	168.051
Frimærkesalg og portointdægter		78.939	82.827
Øvrige postaktiviteter		5.048	5.399
Engrossalg		15.381	20.579
		823.602	794.967

Hovedparten af salget er i Grønland og vedrører ovenstående aktiviteter

02 Omkostninger til vareforbrug og fremmede tjenesteydelser	(tkr.)	2023	2022
Afregning andre teleselskaber		17.597	15.998
Vareforbrug i øvrigt		76.239	56.784
Postaktiviteter		26.463	25.844
		120.299	98.626

03 Andre eksterne omkostninger	(tkr.)	2023	2022
Chartringsomkostninger, drift transportmidler		24.987	20.953
Drift og vedligeholdelse, tekniske anlæg		54.087	50.355
Udviklingsomkostninger		4.406	4.067
Småanskaffelser		5.764	6.621
Transponderleje		26.722	29.500
Lokaleomkostninger		45.135	47.506
Administrations- og salgsomkostninger		66.935	82.049
		228.036	241.051

04 Personalemkostninger

	(tkr.)	2023	2022
Lønninger og gager		165.980	164.270
Pensionsbidrag		10.505	12.398
Uddannelsesudgifter		2.517	2.598
Personaleafhængige udgifter i øvrigt		7.757	9.003
		186.759	188.269
Heraf samlet vederlag til moderselskabets:			
Direktion			
▸ Kristian Reinert Davidsen		4.039	3.960
▸ Toke Binzer		1.596	0
Bestyrelse		1.476	1.391
Gennemsnitligt antal medarbejdere		344	359
Specificeret			
Kristian Reinert Davidsen			
Fast løn		3.383	2.918
Pension		203	175
Bonus		359	773
Andet ¹⁹		94	94
		4.039	3.960
Toke Binzer			
Fast løn		1.291	0
Pension		77	0
Bonus		137	0
Andet ¹⁹		91	0
		1.596	0

Kristian R. Davidsen

Direktøren er aflønnet med en fast årsløn inkl. pension samt en række goder, herunder blandt andet firmabil. Direktøren kan opnå en bonusudbetaling, der årligt kan udgøre op til 10% af den faste årsløn. Direktøren har opsigelses- og fratrædelsesbestemmelser, der ved opsigelse fra selskabets side, giver direktøren løn mv. i opsigelsesperioden (18 måneder), og en fratrædelsesgodtgørelse på 12 måneders vederlag. Direktøren har overfor selskabet et opsigelsesvarsel på 6 måneder.

Toke Binzer

Vicedirektøren er aflønnet med en fast årsløn inkl. pension samt en række goder, herunder blandt andet firmabil. Vicedirektøren kan opnå en bonusudbetaling, der årligt kan udgøre op til 10% af den faste årsløn. Vicedirektøren har opsigelses- og fratrædelsesbestemmelser, der ved opsigelse fra selskabets side, giver vicedirektøren løn mv. i opsigelsesperioden (12 måneder). Vicedirektøren har overfor selskabet et opsigelsesvarsel på 6 måneder.

Bestyrelse

Arbejdet i bestyrelse og udvalg honoreres i henhold til honorarpolitik for bestyrelserne i de helt eller delvist selvstyrejede aktieselskaber vedtaget af Naalakkersuisut i januar 2014. Den årlige honorering af bestyrelsen sker med 365.000 kr. til siulittaasoq, 182.000 kr. til henholdsvis siulittaasup tullia for bestyrelsen og formanden for revisionsudvalget, samt 130.000 kr. til øvrige medlemmer af bestyrelsen. Der er betalt et engangsvederlag på 50.000 kr. til siulittaasup tullia for dennes rolle som formand for selskabets risiko- og sikkerhedsudvalg. Selskabet dækker medlemmers udgifter til transport, ophold, mv. i relation til bestyrelsesarbejdet. Bestyrelsesmateriale udsendes elektronisk, og selskabet yder tilskud til medlemmers kontorhold, kommunikation og anvendelse af eget IT-udstyr mv.

Ud over det ovenfor nævnte har ingen medlemmer modtaget yderligere honorar fra selskabet.

¹⁹ I andet er indregnet værdi af fri bil og fri telefon.
Hertil kommer bolig for hvilken der betales husleje efter gældende regler

05 Afskrivninger(tkr.) **2023** **2022**

IT-software	8.355	3.521
Bygninger	23.910	22.220
Teleanlæg	100.233	102.718
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	15.519	11.808
	148.017	140.267

06 Finansielle indtægter(tkr.) **2023** **2022**

Renter af bankindestående	2.540	86
Andre finansielle indtægter	370	0
Rykkergebyr, rabatter mv.	94	215
	3.004	301

07 Finansielle omkostninger(tkr.) **2023** **2022**

Renter af bankgæld m.v.	205	976
Renteudgifter, langfristet gæld	1.675	1.167
Andre finansielle udgifter	588	1.272
	2.468	3.415

08 Skat af årets resultat(tkr.) **2023** **2022**

Aktuel skat	21.159	13.401
Udskudt skat af årets resultat, forpligtelse	20.188	24.510
Regulering af udskudt skat, ændring i skatteprocent	0	(11.114)
Regulering af udskudt skat vedrørende tidligere år	14	(85)
	41.361	26.712

Afstemning af skatteprocent:

Grønlandsk skatteprocent	25,0%	26,5%
	25,0%	26,5%

09 Immaterielle anlægsaktiver

(tkr.)

2023

2022

IT-software

Kostpris primo	209.505	200.936
Overført fra igangværende	6.247	8.569
Afgang i årets løb	(25.752)	0
Overførsel mellem anlægsgrupper	2.510	0
Kostpris ultimo	192.510	209.505

Af- og nedskrivninger primo	(198.085)	(194.564)
Af- og nedskrivninger på afhændende aktiver	25.753	0
Årets af- og nedskrivninger	(5.845)	(3.521)
Overførsel mellem anlægsgrupper	(2.510)	0
Kostpris ultimo	(180.687)	(198.085)

Regnskabsmæssig værdi ultimo	11.823	11.420
-------------------------------------	---------------	---------------

Anlæg under udvikling

Kostpris primo	1.661	854
Overførsel til færdigudviklede anlæg	(6.247)	(8.570)
Tilgang i årets løb	9.898	9.377
Kostpris ultimo	5.312	1.661
Regnskabsmæssig værdi ultimo	5.312	1.661

10 Materielle anlægsaktiver

(tkr.)

2023

2022

Bygninger

Kostpris primo	610.874	606.849
Overført fra igangværende	19.469	11.940
Afgang i årets løb	(21.643)	(7.915)
Overførsel mellem anlægsgrupper	636	0
Kostpris ultimo	609.336	610.874

Af- og nedskrivninger primo	(318.586)	(298.489)
Af- og nedskrivninger på afhændende aktiver	17.934	2.123
Årets af- og nedskrivninger	(23.274)	(22.220)
Overførsel mellem anlægsgrupper	(636)	0
Af- og nedskrivninger ultimo	(324.562)	(318.586)

Regnskabsmæssig værdi ultimo	284.774	292.288
-------------------------------------	----------------	----------------

Teleanlæg

Kostpris primo	2.998.027	2.989.109
Overført fra igangværende	103.132	33.648
Tilgang i årets løb	78.365	0
Afgang i årets løb	(76.852)	(24.730)
Overførsel mellem anlægsgrupper	(2.574)	0
Kostpris ultimo	3.100.098	2.998.027

Af- og nedskrivninger primo	(2.250.059)	(2.172.071)
Af- og nedskrivninger på afhændende aktiver	76.851	24.729
Årets af- og nedskrivninger	(102.806)	(102.717)
Overførsel mellem anlægsgrupper	2.574	0
Af- og nedskrivninger ultimo	(2.273.440)	(2.250.059)

Regnskabsmæssig værdi ultimo	826.658	747.968
-------------------------------------	----------------	----------------

10 Materielle anlægsaktiver (FORSAT)	(tkr.)	2023	2022
Andre anlæg			
Kostpris primo		203.494	194.771
Overført fra igangværende		15.249	21.999
Afgang i årets løb		(12.183)	(13.276)
Overførsel mellem anlægsgrupper		(572)	0
Kostpris ultimo		205.988	203.494
Af- og nedskrivninger primo			
Af- og nedskrivninger primo		(170.149)	(171.615)
Af- og nedskrivninger på afhændende aktiver		12.178	13.276
Årets af- og nedskrivninger		(16.091)	(11.810)
Overførsel mellem anlægsgrupper		572	0
Af- og nedskrivninger ultimo		(173.490)	(170.149)
Regnskabsmæssig værdi ultimo		32.498	33.345
Anlæg under udførelse			
Kostpris primo		99.934	62.927
Overført til færdigudviklede anlæg		(137.850)	(67.586)
Tilgang i årets løb		218.193	104.593
Kostpris ultimo		180.277	99.934
Regnskabsmæssig værdi ultimo		180.277	99.934

11 Finansielle anlægsaktiver	(tkr.)	2023	2022
Kapitalandel i Ejendomsselskabet Suliffik A/S			
Kostpris 1. januar		5.092	5.092
Kostpris 31. december		5.092	5.092
Nettoopskrivninger 1. januar			
Nettoopskrivninger 1. januar		1.541	1.198
Andel af årets resultat		309	343
Nettoopskrivninger 31. december		1.850	1.541
Regnskabsmæssig værdi ultimo		6.942	6.633
Kapitalandel i Ejendomsselskabet Posthuset A/S			
Kostpris 1. januar		320	320
Kostpris 31. december		320	320
Regnskabsmæssig værdi ultimo		320	320

12 Periodeafgrænsningsposter	(tkr.)	2023	2022
SES		0	873
Hispasat		0	78.365
Andre periodeafgrænsningsposter		20.271	29.734
		20.271	108.972

13 Aktiekapital

Aktiekapitalen består af 1 aktie á 150.000 tkr.
Der har ikke været ændringer i selskabets aktiekapital de seneste 5 år

14 Udskudt skat

(tkr.) 2023 2022

Udskudt skat hviler på følgende poster:

Materielle anlægsaktiver	184.575	183.991
Investering i tilknyttet virksomhed	462	385
Omsætningsaktiver m.v.	(1.522)	851
	183.515	185.227
Saldo 1. januar	185.227	195.546
Regulering af skatteprocent, resultatopgørelse	0	(11.114)
Udskudt skat af årets resultat	20.188	24.510
Skatteværdi af afsat udbytte	(21.900)	(23.214)
Regulering vedr. aktuel DK skat FY21	0	(416)
Regulering vedr. skatteprocent DK skat	0	(85)
Udskudt skat 31. december	183.515	185.227

14 Andre hensatte forpligtelser

(tkr.) 2023 2022

Hensat til regulatorisk regnskab	1.750	1.500
---	--------------	--------------

15 Langfristede gældsforpligtelser

(tkr.) 2023 2022

Offentlige lån

Afdrag, der forfalder efter 5 år	0	1.701
Afdrag, der forfalder mellem 2 til 5 år	1.701	0
Langfristet del	1.701	1.701
Kortfristet del	0	0
	1.701	1.701

Realkreditinstitutter

Afdrag, der forfalder efter 5 år	7.765	8.434
Afdrag, der forfalder mellem 2 til 5 år	2.493	2.391
Langfristet del	10.258	10.825
Kortfristet del	567	549
	10.825	11.374

16 Ændring i driftskapital

(tkr.) 2023 2022

Ændring i varebeholdninger	(1.545)	(8.103)
Ændring i filgodehavender	10.942	(14.027)
Ændring i leverandørgæld m.v.	25.592	13.610
Ændring i andre hensatte forpligtelser	250	0
	35.239	(8.520)

17 Pantsætning og sikkerhedsstillelser

Følgende pantsætninger vedrører selskabet: Prioritetsgæld er sikret ved pant i ejendomme. Regnskabsmæssig værdi af pantsatte ejendomme er i alt 35.905 t.kr.

Lejeforpligtelser

Tusass A/S har indgået en række lejemål af boliger med kort opsigelse, med henblik på udleje til personale, hvor lejen i opsigelsesperioden udgør 0,5 mio. kr.

Eventualforpligtelser

Tusass A/S har anlagt retssag mod Isortaq Trawl ApS med krav om erstatning for søkabelbrud i 2019. Tusass har fået fuldt medhold i sagen og erstatningen er opgjort til 1,0 mio. Special Drawing Rights (SDR), hvilket udgør ca. 9,3 mio. kr. Skyldsspørgsmålet er anerkendt af modparten, men skadesopgørelsen er anket. Der er udbetalt 1,3 mio. kr. til Tusass, som er den del af erstatningen, modparten har anerkendt. På baggrund af

ankesagen og at skadessummen endnu ikke er opgjort, har Tusass valgt ikke at indregne et tilgodehavende.

Tusass A/S driver efter pålæg fra Grønlands Selvstyre aktiviteter på lokationer, hvor der er en risiko for at bygninger og anlæg på et fremtidigt tidspunkt må nedlukkes i henhold til Grønlands Selvstyres beslutninger herom. I henhold til arealanvendelseslovgivningen i Grønland påhviler det rettighedshaveren at foretage oprydning og reetablering af arealet ved brugsrettens ophør. Da det imidlertid er Grønlands Selvstyre der har forsyningspligten og beslutningskompetencen vedrørende hvilke byer og bygder Tusass A/S skal betjene, er det på nuværende tidspunkt ikke muligt for Tusass A/S at opgøre forpligtelsens omfang pålideligt, hverken i forhold til det faktiske behov for oprydning og reetablering, det beløbsmæssige omfang eller tidspunktet for aktualisering.

18 Honorar til generalforsamlingsvalgte revisorer

	Moderselskab		
	(t.kr.)	2023	2022
Honorar til moderselskabets generalforsamlingsvalgte revisor for regnskabsåret:			
PWC			
Lovpligtig revision		905	850
Andre ydelser		1.654	1.108
		2.559	1.958

19 Nærtstående parter

Nærtstående parter med bestemmende indflydelse på Tusass A/S

Selskabets hovedaktionær Grønlands Selvstyre, Nuuk.

Øvrige nærtstående parter, som Tusass A/S har haft transaktioner med i 2023

Selskabets direktion og bestyrelse samt disse personers relaterede familiemedlemmer. Selskaber, hvori hovedaktionæren har bestemmende indflydelse.

Nærtstående parter, hvorover Tusass A/S udøver bestemmende eller betydelig indflydelse

Det associerede selskab Suliffik A/S, Nuuk.

Transaktioner mellem nærtstående parter og Tusass A/S

Der er i 2023 udloddet et udbytte på 87,6 mio. kr. til selskabets ejer, Grønlands Selvstyre.

Der er en løbende aftale med Grønlands Selvstyre om distribution af digital TV og radio (DVB-T). Ved årsskiftet 2021/2022 er der indgået ny 12-årig aftale om DVB-T med Selvstyret.

Der blev i 2013 indgået aftale med Grønlands Selvstyre om driften af uddannelsesnetværket "Attat". Aftalen er godkendt af Telestyrelsen. Selskabet har i 2013 indgået aftale med Grønlands Selvstyre, hvor ventetid i telefonslusen til Lægeklinikken på Dronning Ingrid's Hospital sker uden beregning for kunderne. Øvrig samhandel med enheder, hvori Grønlands Selvstyre har bestemmende indflydelse, har haft karakter af normal samhandel.

Der har ikke været gennemført andre væsentlige transaktioner udover normalt ledelsesvederlag med direktion og bestyrelse, som er særskilt oplyst i tilknytning til note 4, Personaleudgifter. Selskabet har derudover i uvæsentligt omfang leveret datakommunikation og postalydelser på markedsmessige vilkår til selskabets ledelse og bestyrelse. Levering af disse ydelser er sket på samme vilkår som selskabets øvrige kunder.

Aktionærforhold

Selskabets aktiekapital ejes 100 % af Grønlands Selvstyre, Nuuk.

20 Begivenheder efter balancedagen

Tusass A/S har anlagt retssag mod Isortaq Trawl ApS med krav om erstatning for søkabelbrud i 2019. Der henvises til note 17 for yderligere beskrivelse af sagen. Der er afsagt endelig dom i sagen den 25. marts 2024, hvor Tusass har fået fuldt medhold. Modparten er idømt at betale erstatning opgjort til DKK 8,2 mio. samt sagsomkostninger opgjort til DKK 0,3 mio.

21 Oplysninger om bestyrelsesmedlemmers øvrige ledelseshverv, særlige kompetencer mv.

Ulrik Blidorf

Siulittaasoq

- Uafhængigt bestyrelsesmedlem
- Formand for Nominerings- og vederlagsudvalget
- Medlem af Revisionsudvalget

Valgt første gang af generalforsamlingen i maj 2015 for 1 år. Senest genvalgt i maj 2023 for 1 år.

Særlige kompetencer

Selskabsret, formueret, familieret, kriminalret, ansættelses- og arbejdsret, erhvervsrådgivning, erstatningsret, forvaltningsret, forsikringsret, Internationale aftaler, kontraktret, lejeret, offentlig ret, olie-, gas- og mineralefterforskning, rekonstruktioner, rets- og voldgiftssager samt sø- og transportret. Indgående erfaring indenfor omstilling, markedstilpasning af logistikvirksomhed, infrastrukturprojekter og effektivisering. Rutineret indenfor forhandling. Stærk lederskab hvor alle kompetencer inddrages i beslutningsprocesserne.

Uddannelse

Jurist og advokat. Uddannet VVS-montør.

Nuværende job

Selvstændig, indehaver af Eqqartuussissuserisoqarfik Inuit Law.

Øvrige ledelseshverv

Bestyrelsesformand i Anti-Doping Grønland. Bestyrelsesmedlem i Young Guns Futsal klub. Bestyrelsesformand i HCR Invest ApS. Bestyrelsesformand i NUUKBYG ApS.

Inaluk Malene Brandt

Siulittaasup tullia

- Uafhængigt bestyrelsesmedlem
- Formand for Risiko- og sikkerhedsudvalget
- Medlem for Nominerings- og vederlagsudvalget

Valgt første gang af generalforsamlingen i juni 2017 for 1 år. Senest genvalgt i maj 2023 for 1 år.

Særlige kompetencer

Organisationsudvikling, forretningsudvikling, kompetenceudvikling og kompetenceopbygning. Desuden stor erfaring indenfor strategiarbejde, analyse og projektledelse, HR, bæredygtighed og ESG.

Uddannelse

Cand.scient. i biologi og religion fra Syddansk Universitet, Odense. Executive Board Programme, INSEAD.

Nuværende job

Founder og Direktør i Visiobox Consulting ApS.

Øvrige ledelseshverv

Bestyrelsesmedlem i Ilisimatusarfik. Stifter og direktør af EB Development ApS. Fuldt ansvarlig deltager i enkeltmandsvirksomheden "Focus".

Eqaqunnguaq Abel Kristiansen

Bestyrelsesmedlem

- Uafhængigt bestyrelsesmedlem
- Medlem af Revisionsudvalget

Valgt første gang af generalforsamlingen i maj 2021 for 1 år. Senest genvalgt i maj 2023 for 1 år.

Særlige kompetencer

Uddannet brandmand, politi og nu færdig med uddannelsen Academic Profession (AP) degree in Leadership and Management. Har gennemført Relatepeople's bestyrelseskursus for private og offentlige virksomheder i Grønland og kursus i årsrapport og regnskabsanalyse for bestyrelsesmedlemmer.

Uddannelse

Brandmand, Politibetjent, Academic Profession (AP) degree in Leadership and Management.

Nuværende job

Bemandingschef/Crew Manager i Royal Greenland A/S.

Øvrige ledelseshverv

Bestyrelsesmedlem i TAAK (Grønlands Håndbold Forbund) og Bestyrelsesmedlem i Imarsionermik Ilinniarfik.

Maja Mathilde Motzfeldt-Haahr

Bestyrelsesmedlem

- Uafhængigt bestyrelsesmedlem
- Medlem af Risiko- og sikkerhedsudvalget

Valgt første gang af generalforsamlingen i maj 2022 for 1 år. Senest genvalgt i maj 2023 for 1 år.

Særlige kompetencer

Kompetenceudvikling, Teamudvikling, Værdiarbejde, Train the Trainer forløb.

Uddannelse

Akademiuddannelse (enkeltfag), Air Greenlands interne lederuddannelse.

Nuværende job

Selvstændig, indehaver af TUC Greenland.

Øvrige ledelseshverv

Fuldt ansvarlig deltager i enkeltmandsvirksomheden "TUC Greenland".

Kim Kyllesbech Larsen

Bestyrelsesmedlem

- Uafhængigt bestyrelsesmedlem
- Formand for Revisionsudvalget

Valgt første gang af generalforsamlingen i maj 2022 for 1 år. Senest genvalgt i maj 2023 for 1 år.

Særlige kompetencer

Mange års erfaring med teknologi-relateret strategi og økonomisk-ledelse i internationale telekommunikations-virksomheder, så som Deutsche Telekom AG og Ooredoo Group. Erfaring med internationalt bestyrelsesarbejde indenfor telekombranchen og høj-teknologi virksomheder med speciale i digitale og organisationstransformationer og højtteknologirådgivning. Har det meste af min karriere arbejdet med virksomhedsledelse i multikulturelle virksomheder uden for Danmark i Europa, Asien og Mellemøsten.

Uddannelse

PhD. i Fysik, cand.scient i Fysik og Matematik fra Aarhus Universitet. Videreuddannelse ved INSEAD, Frankrig (Finans fokuseret) og Boulder University, Colorado, USA (datavidenskabs fokuseret).

Nuværende job

Ejer af TechNEconomY som fokuserer på Teknologisk og Økonomisk rådgivning.

Øvrige ledelseshverv

Medlem af bestyrelsen i Fiberhost (Polen), Benocs (Tyskland), og Opanga (USA, Industry Advisory Board). Teknologisk rådgiver til Macquarie Asset Management (Europa).

Benedikta Kristina Naamansen

Bestyrelsesmedlem

- Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem

Valgt som bestyrelsesmedlem af medarbejderne første gang i april 2022, for 4 år.

Særlige kompetencer

Administrator for Bentley programmer, dokumentation og formidling af trafikmaskinen (radiokæde, søkabel og satellit jordstation), kursusesleder og projektleder.

Uddannelse

Teknisk assistent.

Nuværende job

Teknisk assistent, Tusass A/S.

Øvrige ledelseshverv

Ingen.

Kim Hammond Zinck

Bestyrelsesmedlem

- Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem
- Medlem af Risiko- og sikkerhedsudvalget

Valgt som bestyrelsesmedlem af medarbejderne første gang i april 2022, for 4 år.

Særlige kompetencer

Mange års erfaring inden for teknologi, især inden for telekommunikation. Har forskellige erfaringer inden for Tusass. Driftschef – Teknisk division, Privat kundechef – Tele division, NOC-manager – Teknisk division, Teknisk driftschef – Teknisk division, Afdelingschef transmission – Teknik og Infrastruktur divisionen, formand for sikkerhedsudvalget samt beredskabschef.

Uddannelse

Elektronik mekaniker, Diplomleder, Indsatsleder, HD i Organisation og Ledelse.

Nuværende job

Afdelingschef og Beredskabschef, Tusass A/S.

Øvrige ledelseshverv

Ingen.

Lars Holm Hansen

Bestyrelsesmedlem

- Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem
- Medlem af Revisionsudvalget

Valgt som bestyrelsesmedlem af medarbejderne første gang i april 2022, for 4 år.

Særlige kompetencer

Mange års erfaring inden for postvæsenet, postlov-givning, logistik og udvikling af selvbetjeningsløsninger.

Uddannelse

Postuddannelse ved Post Danmark 1979-1984.

Nuværende job

Logistikchef ved Digital Handel og Logistik, Tusass A/S.

Øvrige ledelseshverv

Ingen.

tusass

TUSASS A/S | FARIP AQOUTAA 8, POSTBOKS 1002, 3900 NUUK, GRØNLAND | +299 34 12 55 | DIREKTION@TUSASS.GL | TUSASS.GL